

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครู และนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในสหวิทยาเขตละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้ศึกษา และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม
 - 1.1 ความหมายของสภาพแวดล้อม
 - 1.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
2. การจัดสภาพแวดล้อม
 - 2.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 - 2.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ
 - 2.3 การจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ
3. ความพึงพอใจ
 - 3.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 3.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ
4. บริบทของโรงเรียนในสหวิทยาเขต ละหานทราย
 - 4.1 โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก
 - 4.2 โรงเรียนละหานทรายวิทยา
 - 4.3 โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา
 - 4.4 โรงเรียนดางพิทยาสรรค์
 - 4.5 โรงเรียนปะคำพิทยาคม
 - 4.6 โรงเรียนไทยเจริญพิทยาคม
 - 4.7 โรงเรียนร่มเกล้าบุรีรัมย์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
6. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสภาพแวดล้อม

ได้มีนักวิชาการสนใจศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพ และชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ทำขึ้น วินัย วีระวัฒนานนท์ (2546 : 77) กล่าวว่า คำว่า “สภาพแวดล้อม” เป็นคำที่ได้จากการแปลความหมายจากภาษาอังกฤษคำว่า “Environment” ซึ่งแปลว่า สิ่งที่อยู่โดยรอบ หรือการปะปนกันของสภาพภายนอกและภายในที่มีผลกระทบต่อชีวิต

สุทธวีรธรรม ตันตริจนาวงศ์ (2546 : 267) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่มองเห็นได้และมองเห็นไม่ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลในการดำรงชีวิตอยู่ด้วยกัน

ชัชพล ทรงสุนทรวงษ์ (2548 : 10) ได้กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมว่า คือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น หรือเป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต หรือทรัพยากรธรรมชาติก็ได้

โดยสรุป สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ ที่อยู่รอบตัวเราทั้งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่มองเห็นได้และมองเห็นไม่ได้ ซึ่งมีอิทธิพลในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ความสำคัญของสภาพแวดล้อม

นุตตรา แทนขำ (2543 : 24) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า การที่นักเรียนได้อยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดี จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และความรัก ในโรงเรียน ในสถาบัน ความรู้สึกเช่นนี้จะนำไปสู่ความรักหวงแหน ในชื่อเสียงของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนสร้างความรู้สึกเช่นนี้ให้เกิดขึ้นได้ ก็จะเป็นสิ่งที่ควบคุม ความประพฤติของนักเรียน ไปในตัว เพราะนักเรียนย่อมจะไม่พยายามให้โรงเรียนที่ตัวเองรักและภูมิใจต้องเสียชื่อเสียง เพราะการกระทำของตัวเอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 70) กล่าวถึง ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า การที่โรงเรียนจะจัดการศึกษาได้ดี เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือการศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในสิทธิที่เด็ก

พึงจะได้รับ เพราะหากบุคลากรที่เกี่ยวข้องตระหนักในสิทธิและประโยชน์สูงสุดที่เด็กจะได้รับแล้ว การดำเนินการทุกอย่างในโรงเรียนจะเป็นไปเพื่อพัฒนาเด็ก และเอื้อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กเต็มตามศักยภาพ ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สะอาดร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย สภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทุกคนมีความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจและพยายามปรับตัวเข้าหากัน หาแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม เกิดประโยชน์กันทุกฝ่าย การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตนเอง วางแผน ออกแบบ การเรียนรู้ของตนเอง ร่วมกิจกรรม ร่วมประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และหาแนวทางปรับปรุงตนเองให้พัฒนาเต็มศักยภาพ การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัด และการที่โรงเรียนหาแนวทางที่เหมาะสมจัดทำ โครงการรองรับตอบสนอง ความต้องการ และแก้ปัญหาของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการในด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. พัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ให้สะอาดร่มรื่น สวยงาม น่าอยู่ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
2. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งที่จะศึกษาหาความรู้ โดยปรับปรุงห้องสมุด ห้องปฏิบัติการเรียนในวิชาต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งใช้ทั้งภายในสถานศึกษา และให้บุคลากรภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 ข : 2) ในหัวข้อเรื่องแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงหลัก และความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า โรงเรียนเปรียบเสมือน บ้านหลังที่สองของเด็ก เด็กจะสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพก็ต่อเมื่อ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความรู้สึกอบอุ่น และปลอดภัย บุคคลสำคัญที่สุดในโรงเรียนที่จะ สร้างความรู้สึกที่ดีดังกล่าวคือ ครูหากคุณครูมีความรัก ความเมตตา มีความยุติธรรม และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เด็กๆ จะเรียนอย่างมีความสุข นั่นคือ “ความสุขในโรงเรียน”

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2545 : 27 - 59) ได้ให้ความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนจะเป็นสิ่งที่สนับสนุนทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่อยากเรียนและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีหลายประการได้แก่

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ผู้สอนมีความสุขในการสอน ส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่น ตามแผนที่วางเอาไว้

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ เกิดแรงจูงใจในการเรียน มีเจตคติที่ดี มีความพึงพอใจในการเรียน สนใจอยากเรียน อยากรู้ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมแล้ว จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกดังกล่าว

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ตามปกติแล้วการรับรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปะทะสัมพันธ์กับสิ่งภายนอกที่ได้มากระตุ้นประสาทสัมผัสของผู้เรียน เป็นการสร้างประสบการณ์ ดังนั้นถ้าต้องการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีก็ต้องจัดให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีก่อน แล้วสภาพแวดล้อมต่างๆ เหล่านั้นจะเป็นตัวกำหนดประสบการณ์ของผู้เรียนภายหลัง

4. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาประการหนึ่งก็คือมุ่งให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพดี มีการแสดงออกทางกาย วาจา และใจ ตามแบบอย่างที่ดีที่สังคมยอมรับกล่าวคือมีคุณธรรม และจริยธรรมที่เป็นเครื่องหมายของคนดี มีการประพฤติ ปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี การที่จะหล่อหลอมพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์นั้นต้องใช้เวลา และอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน จึงจะสามารถกล่อมเกล่าผู้เรียนได้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยปรับหรือโน้มน้าวพฤติกรรม โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตัดสินปัญหาด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้จะค่อยๆ แทรกซึมเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน จนในที่สุดก็แสดงออกในลักษณะของบุคลิกภาพ รูปแบบการรับรู้ ตลอดจนค่านิยมต่างๆ ของผู้เรียน

5. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีส่วนช่วยควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีระเบียบ วินัย ผู้เรียนเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่จัดไว้อย่างเหมาะสม ก็จะรู้จักดำรงอยู่ในระเบียบวินัยมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดโต๊ะ เก้าอี้ ของนักเรียน หากมีการจัดอย่างมีวัตถุประสงค์ จะช่วยให้การควบคุมชั้นเรียนมีระบบระเบียบ และง่ายสำหรับผู้สอนมากขึ้น

6. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียน การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นไปอย่างกว้างขวาง หลายแห่งเห็นความสำคัญของมุมวิชาการ ศูนย์วิชาการ มุมสื่อการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลาที่ต้องการ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้แหล่งทรัพยากรการเรียนจะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตลอดจนเป็นการสร้างนิสัยให้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

7. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้บรรยากาศในการเรียน เอื้อต่อการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความสะดวกสบาย สงบ ปราศจากสิ่งรบกวน จะช่วยสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้หรือทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ อย่างตั้งใจและมีสมาธิ ยิ่งถ้าผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นมีบุคลิกที่อบอุ่น เป็นมิตร ก็ยิ่งจะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น

8. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน การจัดสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ต่างๆ ให้ง่ายต่อการเคลื่อนไหวโยกย้าย ทำให้ผู้สอนไปถึงตัวผู้เรียนได้สะดวก ตำแหน่งของผู้สอนไม่จำเป็นต้องอยู่หน้าชั้นเรียนเสมอไป ผู้สอนอาจนั่งอยู่ท่ามกลางผู้เรียนเพื่อให้คำปรึกษาแนะแนวทางสภาพแวดล้อม เช่นนี้ช่วยให้ผู้สอนมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น ทำให้รู้จักอุปนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ดี ส่วนผู้เรียนจะลดความกลัว และมีความกล้ามากขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น มีเจตคติที่ดีต่อผู้สอน

9. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยลดความเมื่อยล้า หรือความอ่อนเพลียทางด้านสรีระของผู้เรียน เช่น การจัด โต๊ะเก้าอี้ที่มีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของผู้เรียนช่วยให้การนั่งสบายสามารถนั่งได้นานๆ โดยไม่ปวดหลัง การให้แสงสว่างในห้องเรียนที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนคลายความเมื่อยล้าของสายตา นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาด้วย

ปฎิคม พงษ์ประเสริฐ (2550 : 22) สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการภายในโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียน เรียนอย่างมีความสุข ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาเพราะนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติ ได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้เรียน และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบ และประสบความสำเร็จในการศึกษา

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวมานี้ข้างต้นจึงสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา เป็นสิ่งที่สนับสนุนทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรักที่อยากเรียนและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และช่วยให้

เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและประสบความสำเร็จในการศึกษา

การจัดสภาพแวดล้อม

การบริหารโรงเรียนและกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ หลายประการรวมกัน ซึ่งชเนศ จำเกิด (2541 : 74) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งส่งเสริมให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ ประการสำคัญอย่างหนึ่ง คือการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียน การสอน การสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน กำหนดวิสัยทัศน์ และทิศทางในการบริหารจัดการ โดยได้รับความร่วมมือจากคณะครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นใจในผลสำเร็จของการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านวิชาการ ร่างกาย จิตใจ คุณธรรม จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนของนักเรียน และการสอนของครู และนักวิชาการ ได้แบ่งประเภทของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ
3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณ โรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ หอเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ (ชเนศ จำเกิด. 2541 : 74) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแล้วพบว่า ได้มีนักวิชาการอีกหลายท่านให้ความหมาย และหลักเกณฑ์การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพไว้คล้ายคลึงกันดังนี้

ชลิต พุทธิรักษา (2539 : 119-128) ได้ให้หลักและแนวทางใน การจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนพอสรุปได้ดังนี้

1. อาคารเรียน ห้องเรียน และห้องพิเศษ
 - 1.1 อาคารเรียน ควรใช้ได้ทุกฤดู ถูกสุขลักษณะ จำนวนและขนาดของอาคารเรียน พอเหมาะกับจำนวนนักเรียน และต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 - 1.1.1 ประโยชน์ใช้สอย ไม่มุ่งอาคารสวยงามเป็นใหญ่ แต่มุ่งไปในทาง ประโยชน์ใช้สอย ที่จะเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน ความสะดวกและปลอดภัย

1.1.2 ดัดแปลงได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นผนังกันห้อง วัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวกับตัวอาคาร ต้องแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยง่าย มีแสงสว่างพอสมควร

1.1.3 ขยายโรงเรียนได้สะดวก ต้องคำนึงถึงก่อนสร้างโรงเรียน เพื่อขยายอาคารได้สะดวกทั้งแนวตั้งและแนวนอน

1.1.4 บรรยากาศเหมือนบ้านสำหรับเด็ก บริเวณโรงเรียนร่มรื่น ผนังทาสีเย็นตา พื้นไม้ลิ้น โตะเก้าอี้ใช้ได้สะดวก

1.1.5 ทนทานต่อการใช้งาน เครื่องใช้ไม้สอยต้องแข็งแรง

1.1.6 สมบูรณ์แบบโรงเรียนควรมีอาคาร เครื่องมือเครื่องใช้ไม้สอยสมบูรณ์ และคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน

1.2 ห้องเรียน ห้องพิเศษ

1.2.1 ห้องเรียน ควรจัดให้มีบรรยากาศน่าอยู่ ให้ความเพลิดเพลินเป็นสถานที่ให้การค้นคว้า ทำกิจกรรม เสริมสร้างเจตคติแห่งประชาธิปไตย สร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การจัดห้องควรยึดหลักดังนี้

1.2.1.1 จัดห้องเรียนควรให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ห้องเรียนควรเป็นห้องใหญ่หรือกว้างเพื่อสะดวกในการ โยกย้าย โต๊ะเก้าอี้ จัดเป็นรูปต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน

1.2.1.2 การจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ทุกด้าน โดยจัดอุปกรณ์ ในการจัดทำกิจกรรมหรือหนังสืออ่านประกอบที่น่าสนใจไว้ตามมุมห้อง ควรติดอุปกรณ์ รูปภาพ และผลงานนักเรียนไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

1.2.1.3 การจัดห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการเรียนของนักเรียน เช่น จัดติดอุปกรณ์ให้มีสีเขียวงาม จัดกระถางต้นไม้ประดับห้องเรียน จัดที่วางของห้องให้นักเรียนทำกิจกรรม

1.2.1.4 จัดห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น โต๊ะ ไม้พิง ขอบประตู หน้าต่าง ขอบกระดานดำ ฝาผนัง เพดาน ซอกมุมของห้อง ถึงขยจะต้องสะอาดเรียบร้อย

1.2.1.5 จัดห้องเรียนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบ ทุกอย่างจัดให้เป็นระเบียบ ทั้งอุปกรณ์ของใช้ การจัด โต๊ะ ตู้ ชั้นวางของและหนังสือ

1.2.2 ห้องพิเศษ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก เพราะเป็นที่จัดการเรียนการสอน ห้องดังกล่าวควรจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ให้ครบถ้วน จัดบรรยากาศให้เป็นสถานที่น่าเรียนรู้ และน่าปฏิบัติงาน ห้องพิเศษที่ควรจัดให้มี เช่น

1.2.2.1 ห้องพยาบาล จัดบรรยากาศให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าได้พักผ่อนจริงๆ ควรมีครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น โต๊ะปฏิบัติงาน ตู้ยา เตียงพร้อมที่นอน หมอน ผ้าห่ม ผ้ายาง ตู้เก็บอุปกรณ์เก็บบัตรสุขภาพ มีป้ายประกาศ อ่างล้างมือ เครื่องชั่งน้ำหนัก เตารีดไฟฟ้า ราวตากผ้า สิ่งของทุกชิ้นต้องเก็บให้เป็นระเบียบ

1.2.2.2 ห้องสมุด ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้มุมหนังสือก็ได้ ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ควรมีความกว้าง ยาว บรรจุนักเรียนเข้าไปใช้ได้อย่างน้อย 2 ห้องเรียน

1.2.2.3 ห้องวิทยาศาสตร์ นอกจากจะใช้เก็บอุปกรณ์แล้ว ควรมีที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานทดลอง

1.2.2.4 ห้องดนตรี ควรให้ห่างจากห้องเรียน เพราะนอกจากจะช่วยไม่ให้เสียงรบกวนแล้วยังจะทำให้การฟังได้ผลดี

1.2.2.5 ห้องพัสดุ จำเป็นต้องมีเพราะใช้เก็บพัสดุ เครื่องใช้ การจัดหิ้ง ชั้น ประตูหน้าต่าง เหล็กคัตเพื่อความปลอดภัย

1.2.2.6 ห้องธุรการ ควรมีชั้น โต๊ะทำงาน ตู้เก็บเอกสาร เครื่องอัดสำเนา เครื่องพิมพ์ดีด ห้องธุรการควรคำนึงถึงเนื้อที่ เนื่องจากต้องทำงานพร้อมกับคนกลุ่มใหญ่ จึงควรเป็นห้องที่โปร่งอากาศถ่ายเทได้ดี และควรคำนึงถึงความปลอดภัยในการเก็บรักษาเงินด้วย

2. อาคารประกอบ อาคารประกอบถือเป็นส่วนสำคัญที่เด็กนักเรียนควรจะได้มีโอกาสเข้าไปใช้เพื่อศึกษาหาความรู้ ควรยึดหลักการจัดดังนี้

2.1 ห้องประชุมหรือโรงอาหาร ควรมีลักษณะใหญ่โล่ง มีโต๊ะหมู่บูชาพระ และจะใช้เมื่อมีการประชุม เวลาที่ไม่ใช้ประชุมจะเป็นโรงอาหาร ควรมีลักษณะโปร่งเพื่อระบายกลิ่นเพื่อความปลอดภัยในการใช้เชื้อเพลิงในการประกอบอาหาร มีโต๊ะอาหาร ตู้เก็บอาหารและอุปกรณ์ของใช้ควรจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อประโยชน์ในการหยิบใช้

2.2 โรงฝึกงาน ควรปลูกสร้างให้ห่างจากอาคารเรียนพอควร เพื่อจะได้ไม่มีเสียงรบกวนห้องเรียน ในโรงฝึกงานควรมีที่เก็บอุปกรณ์ เครื่องมือ โต๊ะฝึกงาน มีประตูมิดชิดแน่นอนหน้าทำความสะอาดอยู่เสมอ

2.3 ส้วม ควรมีจำนวนมากพอ ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน โดยเฉลี่ยส้วมชาย 1 ที่ ต่อ นักเรียน 40 คน ส้วมหญิง 1 ที่ ต่อ นักเรียน 25 คน ที่ปัสสาวะชาย 1 ที่ ต่อ นักเรียนชาย 30 คน ควรจัดระบบการใช้ให้ทั่วถึง รักษาความสะอาดให้อยู่ในสภาพดี และเรียบร้อย

2.4 บริเวณโรงเรียน บริเวณโรงเรียนมีความสำคัญไม่น้อยกว่า ตัวอาคาร ปัจจุบันบริเวณโรงเรียนกำลังมีปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนของอาคารและจำนวน นักเรียน ดังนั้นควรมีแนว การจัดดังนี้

2.4.1 บริเวณอาคารเรียน และทางเดินบริเวณนี้สมควรปลูกไม้ดอกสวย ๆ งาม ๆ โดยเฉพาะหน้าอาคารเรียน ควรเป็น ไม้ดอกหรือ ไม้ใบที่มีความสวยงาม มีอายุไม่ยืนยาวมากนัก หรือจำพวกไม้กระถางเพราะสะดวกต่อการย้ายและสับเปลี่ยนตาม ความเหมาะสมและฤดูกาล บริเวณริมทางเดินควรเป็น ไม้ที่มีความสวยงามเช่นกัน แต่ต้องมี ความแข็งแรงทนทาน และควรเป็น ไม้ดอกหรือ ไม้ใบที่เป็นพุ่มขนาดกลาง

2.4.2 บริเวณบริการและอำนวยความสะดวก แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.4.2.1 บริเวณก่อสร้าง ได้แก่ โรงรถ โรงเก็บเครื่องมือ เรือนเพาะชำ ที่เลี้ยงสัตว์ ส้วม บริเวณนี้ควรปลูกไม้ยืนต้นที่มีความสวยงาม

2.4.2.2 บริเวณพื้นดิน ได้แก่ สวนครัว บ่อปลา บริเวณร่มรั้นนี้ควรปลูกไม้ประดับที่มีขนาดใหญ่เป็นระยะห่างๆ สลับด้วยไม้ดอกตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันพืชและสัตว์ไม่ให้ได้รับแสงแดดมากเกินไปในบางฤดู

3. ที่พักผ่อนและสนามเด็กเล่น บริเวณนี้ประกอบด้วยศาลา ชุมน ม้านั่ง สวนประดิษฐ์ ควรจัดให้เป็นสัดส่วน เน้นหนักไปในความร่มรั้น และสีสนของไม้ดอก ไม้ใบ สำหรับสนามเด็กเล่นควรอยู่ในบริเวณเดียวกัน แต่ต้องแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด รอบบริเวณควรปลูกไม้ประดับที่มีความทนทาน เช่น ไม้คัดต่างๆ ไม้พุ่มขนาดใหญ่ ตามมุมใด มุมหนึ่ง

4. สนามกีฬา ถ้าเป็นไปได้ควรแยกสนามกีฬาแต่ละประเภทออกจากกัน รอบบริเวณควรปลูก ไม้ใหญ่หรือ ไม้ใบให้ร่มรั้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2539 : 31-34) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนดังนี้ คือ

1. ก่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติกิจกรรม สภาพของห้องเรียนที่จัดไว้เป็นอย่างดีและเป็นระเบียบ มีพื้นที่พอเหมาะ ทำให้การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนในชั้นเป็น ไปตามขั้นตอนที่ครูกำหนดไว้ เช่น การเคลื่อนย้าย การจัดกลุ่ม

2. การจัดห้องเรียนที่ดี จะทำให้การใช้ห้องเรียนเกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

3. การจัดเปลี่ยนแปลงสภาพห้องเรียนอยู่เสมอ เช่น จัดที่นั่งในรูปแบบใหม่ๆ

ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลากับบรรยากาศที่เปลี่ยนแปลงไป

4. สภาพของห้องเรียนที่จัดไว้เป็นอย่างดี มีความเป็นระเบียบ สวยงาม ย่อมช่วยพัฒนาสุขนิสัยที่ดีของผู้เรียน เช่น การรักษาความสะอาด การมีวินัย ความเป็นระเบียบ เป็นต้น

5. สภาพห้องเรียนที่ดี ย่อมส่งเสริมบรรยากาศของการเรียนรู้ ผู้สอนมีกำลังใจที่จะสอน ในขณะที่ผู้เรียนมีความเต็มใจที่จะเรียนเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ความคุ้นเคย และความเข้าใจกัน

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาจิตพิสัยของผู้เรียน ครูควรจัดห้องเรียนให้น่าอยู่น่าสนใจ เป็นห้องเรียนที่นักเรียนหรือคนอื่นๆ อยากเข้ามาเยี่ยมชม มีการออกแบบห้องที่ดี เช่น มีการจัดที่นั่ง การใช้สี การตกแต่งห้อง นอกจากนี้ยังควรมีมุมที่ผู้เรียนสามารถใช้แสดงผลงานของตนเอง และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ยังได้ให้แนวทางการจัดห้องเรียนที่เน้นด้านกายภาพ ไว้ดังต่อไปนี้

1. การจัดที่นั่งสำหรับนักเรียน การจัดที่นั่งสำหรับนักเรียนมีผลในการสนับสนุนการเรียนการสอนหรือเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน กล่าวคือถ้านักเรียนได้นั่งในที่ที่ตนพอใจ มีเพื่อนรอบข้างที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้านักเรียนได้นั่งในที่ที่ตนไม่พอใจหรือไม่สะดวกสบาย ไม่พอใจเพื่อนที่อยู่รอบข้าง อาจทำให้เกิดการบ่นทอนด้านจิตใจและไม่อยากเรียนหรือไม่ร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรม จำเป็นต้องจัดที่นั่งในลักษณะพิเศษออกไป หากการจัดที่นั่งไม่เหมาะสม อาจส่งผลให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่บรรลุผลได้

2. การจัดที่นั่งในชั้นเรียนควรจัดรูปแบบ ไม่ควรยึดติดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ที่นั่งในห้องเรียนควรสามารถเคลื่อนย้าย และจัดเป็นรูปแบบต่างๆ ได้ โดยคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนดในกิจกรรมนั้นๆ เป็นสำคัญตัวอย่าง เช่น

2.1 ถ้าเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการฟังบรรยาย การชมภาพยนตร์ การมอบหมายงาน ให้ทำเป็นรายบุคคล การจัดที่นั่งในห้องเรียน อาจจัดเป็นแถวเรียงหน้ากระดาน นักเรียนนั่งหันหน้าเข้าหาครู ห้องเรียนนี้ครูจะเป็นศูนย์กลาง

2.2 ถ้าเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น การอภิปราย การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ การจัดที่นั่งในห้องเรียน อาจจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน การจัดห้องเรียนแบบนี้ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2.3 ในกรณีที่ที่นั่งของนักเรียนที่จัดไว้แล้วนั้น เคลื่อนที่หรือโยกย้าย เพื่อจัดเป็นรูปแบบต่างๆ ได้ยาก เมื่อมีการปฏิบัติกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่ม ครูอาจไม่ต้องจัดที่นั่งใหม่แต่ใช้วิธีให้นักเรียนเคลื่อนย้ายไปรวมกลุ่มแทน

3. การจัดและ การใช้พื้นที่ของนักเรียน ในการจัดพื้นที่ของห้องเรียนให้เหมาะสม เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้ คือ

3.1 การจัดพื้นที่บริเวณพื้นห้อง เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนมีหลากหลาย การจัดที่นั่งในห้องเรียน ควรมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม แต่สิ่งที่ครูคำนึงถึง คือพื้นที่บริเวณทางเดินไปมาอย่างสะดวก ไม่มีอุปสรรคต่อการประกอบกิจกรรม

3.2 การจัดพื้นที่บริเวณมุมห้องหลังห้อง ครูควรใช้บริเวณมุมห้องเรียนหลังห้องให้เกิดประโยชน์ อย่างเต็มที่เช่น จัดเป็นมุมวิชาการ โดยจัดหาหนังสืออ่านประกอบต่างๆ เกมเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จัดเป็นมุมแสดงผลงานของนักเรียน โดยครูให้นักเรียนหมุนเวียนกันนำผลงานดีเด่นจากกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ มาแสดงในการใช้พื้นที่ของห้องเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ควรมีการเน้นถึงความเป็นระเบียบ ความสะอาด เพื่อให้เกิดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี ฉะนั้นในการวางแผนการจัดพื้นที่ของห้องเรียน ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมเสมอ

4. การจัดและตกแต่งห้องเรียน ห้องเรียนที่เป็นระเบียบและสวยงาม จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ นักเรียนเกิดการสนใจการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น แต่ก่อนที่ครูและนักเรียนจะจัดตกแต่งห้องเรียน ควรคำนึงถึง สุขลักษณะของห้องเรียนด้วย เช่น ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่ มีการถ่ายเทอากาศในห้องเรียนดีหรือไม่ สีภายในห้องเรียนมืดหรือสว่างเกินไปหรือไม่ ที่วางภายในห้องเรียนเพียงพอหรือไม่ เหล่านี้ควรปรับให้ถูกสุขลักษณะและให้ความสะดวกสบายแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงความเป็นระเบียบ ตลอดจนประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนด้วย เช่น บริเวณฝาผนังห้องเรียน ควรมีการตกแต่งป้ายนิเทศแสดงผลงานของนักเรียนนำเสนอความรู้ประกอบบทเรียน ดิถีประกาศต่างๆ ของห้องเรียนหรือโรงเรียน เหล่านี้คือการจัดสภาพแวดล้อมทางกายที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาจิตพิสัย

เทศ แก้วกลักรกรรม (2542 : 5) กล่าวว่า การจัดอาคารเรียนให้ดี ควรมีดังนี้

1. ควรสามารถดัดแปลงให้เข้ากับความต้องการทางการศึกษาได้
2. มีความปลอดภัย
3. ถูกสุขลักษณะ กล่าวคือ ทุกๆ ห้องมีแสงสว่างธรรมชาติอย่างเพียงพอ อาคารเรียนต้องมีห้องน้ำ ห้องส้วมทุกชั้น มีหน้าต่างถ่ายเทอากาศได้เป็นอย่างดี มีน้ำดื่ม อย่างเพียงพอ
4. มีความสะดวกสบาย
5. สามารถขยายต่อเติมอาคารเรียนให้ได้มากที่สุดโดยเสียค่าใช้จ่ายอย่างประหยัด
6. มีความยืดหยุ่น สามารถดัดแปลงห้องด้านยาวได้เมื่อมีความจำเป็น
7. อาคารเรียนมีความคงทนถาวร
8. ประหยัด

นอกจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ประกอบไปด้วยอาคารสถานที่แล้ว

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนยังรวมถึงบรรยากาศต่างๆ ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน เพื่อน ผู้สอนและการเรียน ผู้สอนก็เกิดเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้เรียน และการสอน

เกษม จันทร์แก้ว (2545 : 275-276) กล่าวถึง ระบบการจัดสภาพแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อมมีสมบัติเฉพาะตัว จึงมีกระบวนการสร้างปรากฏการณ์ความเป็นสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลต่อการแสดงเอกลักษณ์ พฤติกรรมและเอกลักษณ์ต่างกันไปด้วย ดังนั้นการที่จะกำหนด กิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ให้ยั่งยืนเสมอ เพื่อให้ได้ความยั่งยืนของกระบวนการดังกล่าว ด้วยการกำหนดกิจกรรมการจัดควรมีแนวทางดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม การกำหนดกิจกรรมการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้จัดการสิ่งแวดล้อมต้องมีวิสัยทัศน์ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถ่องแท้ และสามารถประยุกต์ได้ อันได้แก่วิสัยทัศน์ในการใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืน การฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรม การกำจัด บำบัดของเสีย มลพิษและความคุ้มครองกิจกรรม การจัดการ เหล่านี้จะทำให้การกำหนดกิจกรรมได้อย่างผสมผสานกลมกลืน

2. การมีความรู้ สมรรถนะความคงทนของสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมแต่ละชนิด มีความคงทนและเปราะบางต่างกันไปตามชนิดและประเภท เวลา สถานที่ และสิ่งรบกวน ความเข้าใจ สิ่งเหล่านี้สามารถจะนำไปสู่การนำกิจกรรมการจัดการ ไปสู่สิ่งแวดล้อม หรือระบบสิ่งแวดล้อมได้ว่าควรเป็นสถานการณ์อย่างไร จึงจะเหมาะสม

3. แนวทางปฏิบัติในการกำหนดกิจกรรม ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมต่อสถานภาพ สิ่งแวดล้อมร่วมกับวิธีการอนุรักษ์ที่ค้นหาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำทรัพยากร มาใช้ การฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรม การกำจัด การบำบัดของเสีย มลพิษ หรือการควบคุมกิจกรรม ทั้งใน และนอกระบบการจัดการ โดยเฉพาะกิจกรรมนั้นๆ ต้องมีกระบวนการสร้างกิจกรรมที่เหมาะสม ควบคู่กับการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีร่วมกับพลังงาน หรือพลังงานผลักดัน ให้เกิดกิจกรรมนั้นๆ

4. การกำหนดเวลาและสถานที่ ปัญหาและเหตุผลของปัญหาจะเกิด ณ ที่ใดที่หนึ่ง เวลาใดเวลาหนึ่ง หรือช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งเสมอ การกำหนดกิจกรรมไปจัดสิ่งแวดล้อมด้วยการนำทรัพยากรมาใช้ การฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรม การกำจัด/บำบัดของเสีย หรือการควบคุมกิจกรรมการจัดการก็ตาม ย่อมต้องระบุให้ชัดเจนว่า กิจกรรมนั้นต้องดำเนินการ ณ ที่ใด เวลาใด หรือถ้าจะให้ดี ต้องกำหนดผู้รับผิดชอบและงบประมาณด้วย ก็จะทำให้เกิดประสิทธิผล ในการนำกิจกรรมนั้นๆ มาประยุกต์ใช้

5. วิธีการตรวจสอบกิจกรรม การทำความเข้าใจต่อวิธีการตรวจสอบกิจกรรม ก็เป็นอีกงานหนึ่งที่ผู้จัดการสิ่งแวดล้อมเข้าใจ เพราะไม่ว่าการตรวจสอบกระบวนการ หรือ เทคโนโลยี หรือ พลังขับเคลื่อนต่างก็มีสมบัติเฉพาะ การตรวจสอบมีความเฉพาะด้วย บางกรณี ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตรวจสอบก็จะเป็นการดี

นรา สมประสงค์ และเสรี ลาซโรจน์ (2546 : 68-70) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมไว้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เป็นรูปธรรมภายในโรงเรียนที่สามารถมองเห็นได้โดยทั่วไป ได้แก่ บริเวณ โรงเรียนบริเวณที่ตั้งอาคาร บริเวณที่พักผ่อน ซึ่งโรงเรียนในปัจจุบันจะให้ความสนใจในด้านภูมิสถาปัตยกรรมอาคาร บริเวณที่พักผ่อน ซึ่งสถานศึกษาในปัจจุบันจะให้ความสนใจในด้านภูมิสถาปัตยกรรม (Landscape Design) เป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยดึงดูดความสนใจและสร้างบรรยากาศที่ดีต่อผู้พบเห็นและผู้ใช้บริการ อีกทั้งจะช่วยปลูกฝังรสนิยมและค่านิยมของนักเรียนที่มีต่อธรรมชาติสภาพแวดล้อม ดังนั้น อาจต้องขอมลทุนจ้างหรือขอคำปรึกษาแนะนำจากสถาปนิก (Landscape Architect) เพื่อออกแบบตกแต่ง ปรับปรุงบริเวณสถานที่และองค์ประกอบอื่นอย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องนี้เพื่อจะช่วยให้การบริหารสภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งควรพิจารณาและคำนึง ดังนี้

1.1 สถานที่ตั้ง ควรพิจารณาถึงระบบผังเมือง การระบายน้ำ สาธารณูปโภค การจราจรและระยะทางในเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษา เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และนักเรียนจะได้ไม่ต้องเสียเวลามากเกินไปในการเดินทาง สภาพที่ดินควรเหมาะสมแก่การก่อสร้างอาคารและรูปร่างของที่ดินที่ตั้ง ถ้าเป็นไปได้ควรเลือกรูปทรงที่เหมาะสมต่อการจัดแผนผังอาคารเพราะรูปทรงที่ดินบางอย่างอาจมีส่วนที่แคบและยาวเกินไป

1.2 การวางแผนเขตทางสัญจร โรงเรียนแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมหลากหลายประเภท และมีการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ตลอดเวลา ดังนั้นในการกำหนดเขตทางสัญจรจึงต้องพิจารณาในประเด็นนี้ด้วย คือ ควรมีถนนแนวทางเดินให้พอเพียง เหมาะสม ปลอดภัย สะดวกต่อการใช้สอย เช่น มีทางเดินมีหลังคาเชื่อมระหว่างอาคาร มีป้ายแสดงเส้นทางเดินไปอาคารต่างๆทางเดินลงบันได และมีเนื้อที่ของเฉลียงทางเดินพอเหมาะ

1.3 ศูนย์รักษาพลและสิ่งแวดล้อม ควรเป็นแบบเฉพาะที่ตามความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง สภาพที่ดิน สภาพภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น มิใช่ออกเป็นแบบมาตรฐาน (Prototype) แล้วใช้กันสถานที่ทั่วประเทศ เพราะการออกแบบของโรงเรียนและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน นอกจากเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนแล้ว ยังเป็นตัวอย่างในการพัฒนาอาคารบ้านเรือนในชนบทที่จะได้สร้างบรรยากาศแวดล้อมให้สวยงามร่มรื่นควบคู่กันไปด้วย อันเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาสังคมทางด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่งด้วย

1.4 การตกแต่งบริเวณให้ดูงดงาม โรงเรียนควรพิจารณาดังนี้

1.4.1 สนามหญ้า สถานศึกษาควรมีสวนหญ้าในโรงเรียน เพราะสีเขียว

ของหญ้าจะช่วยให้เกิดความเย็นตา ลดความร้อน ลดเสียงดัง และยังสามารถใช้เป็นสนามเล่น หรือที่พักผ่อนได้

1.4.2 สวนหย่อม จะช่วยสร้างบรรยากาศที่สดชื่นรื่นรมย์เป็นธรรมชาติได้มาก ถ้ามีต้นไม้ดอกไม้ สระน้ำพุหรือน้ำตกประกอบ

1.4.3 สวนดอกไม้ ควรเป็นดอกไม้ที่ราคาไม่สูงนัก และต้องบำรุงรักษาน้อย เพราะไม้ดอกไม้ประดับอาจเสี่ยงต่อการถูกตัด ส่วนการบำรุงรักษาควรแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับนักเรียนด้วย เพื่อสร้างความรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน

1.4.4 การปลูกต้นไม้ยืนต้น ควรเลือกปลูกให้เหมาะสมกับสภาพที่ตั้ง และสภาพดินเช่น ปลูกเพื่อให้เกิดความร่มเงา ความร่มเย็น ช่วยบังแดด ป้องกันลม ป้องกันฝุ่น ละออง หรือช่วยลดเสียงดัง เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ควรคำนึงถึงอันตรายจากต้นไม้ด้วย เช่น อันตรายจากละอองเกสรหรือใบ อันตรายจากรากหรือจากการเกาะเกี่ยว อันตรายจากกิ่ง ที่เปราะหรือจากต้นไม้โค่นล้มง่าย

1.4.5 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย โรงเรียน อาจทำรั้วกันเป็นสัดส่วน ซึ่งควรเป็นรั้วโปร่งที่จะให้ความรู้สึกปลอดโปร่งแก่จิตใจ เช่น รั้วต้นไม้ รั้วต้นไม้ รั้วพุ่มไม้ รั้วกระถิน รั้วต้นไม้ เป็นต้น โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบท ถ้าไม่จำเป็น ก็ไม่ควรสร้างรั้วทึบหรือกำแพง เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนถูกกักขัง ไม่เป็นอิสระไม่ ปลอดโปร่งสบายตาสบายใจ นอกจากนี้โรงเรียนต้องจัดหาที่ทิ้งขยะมูลฝอยให้เพียงพอทั่วถึง เพื่อปลูกฝังสร้างนิสัยรักความสะอาดและความเป็นระเบียบให้นักเรียน และเป็นการแบ่งเบาภาระ ของโรงเรียนในการกำจัดขยะมูลฝอยอีกด้วย

1.5 การกำหนดบริเวณเป็นเขตหรือสัดส่วนเฉพาะ จะช่วยให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า การกำหนดบริเวณ ได้แก่ บริเวณที่เป็นอาคารเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอน บริเวณสนับสนุนการเรียนการสอน ที่ประกอบด้วย ห้องพยาบาล ห้องสมุด ห้องแนะแนว ห้องประชุม ห้องอาหาร บริเวณกีฬา ซึ่งประกอบด้วย โรงพลศึกษา สระว่ายน้ำ สนามกีฬา บริเวณต่างๆ บริเวณฝึกงาน เช่น แปลงเกษตร แหล่งสาธิตทดลอง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังควรกำหนดบริเวณพักผ่อนที่เป็นที่นั่งพักผ่อน ในร่มใต้ต้นไม้ ริมสระน้ำ เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษา ได้พบปะสังสรรค์และผ่อนคลายความเครียด และบริเวณพักอาศัยของครู นักการภารโรง และแหล่งบำบัดน้ำเสีย ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ

1.6 การจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมภายในโรงเรียน ได้แก่ สิ่งปลูกสร้าง ที่เป็นอาคารเรียน อาคารประกอบ และห้องปฏิบัติการต่างๆ เนื่องจากแต่ละสถานศึกษาต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนา

อาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน นักศึกษา การบริหารอาคารสถานที่ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี เพื่อจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนนักศึกษา ครูอาจารย์และผู้ใช้อาคารสถานที่ ห้องและอุปกรณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือคณะทำงาน หรือผู้รับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ควรจัดทำหรือจัดให้มีขึ้น คือ

1.6.1 แผนภูมิบริเวณ โรงเรียนอาจเป็นผังบริเวณที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับแนวถนน อาคาร เลขที่อาคาร เลขที่ห้องสัมพันธ์กับเลขที่อาคารและอื่นๆ เท่าที่จำเป็นและเหมาะสมแผนภูมิบริเวณจะช่วยให้ทราบถึงขนาดที่ดิน ทิศทาง จำนวนอาคาร ทางเชื่อมระหว่างอาคาร รวมทั้งการคมนาคมภายในสถานศึกษา ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารเป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว

1.6.2 แผนภูมิอาคาร อาคารแต่ละหลังควรแสดงแผนภูมิไว้ในที่ที่สะดวกต่อการพบเห็น เช่น โกลัสบันได หรือบริเวณหน้าลิฟท์ สิ่งที่แสดงไว้ เช่น แผนภูมิแต่ละชั้น แผนภูมิห้อง การเดินทาง ทางเชื่อม บันได ห้องน้ำ ทางหนีไฟ ที่ตั้งเครื่องดับเพลิง

1.6.3 การควบคุมตรวจสอบอาคาร ผู้รับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ ควรต้องตรวจสอบมาตรฐานอาคาร ตรวจสอบการใช้อาคาร การใช้ห้องเรียน ห้องประกอบ ตามความเป็นจริงว่ามีการใช้ประโยชน์ได้จริงตามแผนที่กำหนดไว้ มีการจัดชั้นเรียนตามจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่มากหรือน้อยกว่าเกณฑ์ เพราะเหตุใด นอกจากนี้ยังควรเดินตรวจอาคารสถานที่โดยทั่วๆ ไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ ตลอดจนตรวจสอบวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบในการพิจารณาตัดสินใจในการจัดซื้อ จัดหา ซ่อมแซมบำรุงรักษา ให้ใช้งานได้เป็นปกติ

1.6.4 การประเมินผลอาคารสถานที่ การประเมินผลอาคารประเมินทั้งสองขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ประเมินเมื่อการก่อสร้างอาคารแล้วเสร็จสมบูรณ์ เพื่อดูว่าการออกแบบและการก่อสร้างดำเนินการเป็นไปตามข้อกำหนด และตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อจะได้แก้ไขก่อนที่จะมีการรับมอบหรือใช้อาคารต่อไป ขั้นตอนที่ 2 ประเมินเมื่อได้ใช้อาคารไปแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในการประเมินขั้นนี้ ควรให้ผู้มีส่วนร่วมประเมินด้วย เช่น ครู นักเรียน คนงาน ภารโรง และผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและใช้อาคาร เป็นต้น

1.6.5 การบำรุงรักษา เนื่องจากการบำรุงรักษาจะมีระยะเวลานานเท่ากับอายุการใช้อาคาร ดังนั้น จึงมีระบบและวิธีการที่สามารถทำได้อย่างต่อเนื่องตามปริมาณและลักษณะความยากง่ายของอาคารทั้งการดูแลรักษา ป้องกันก่อนครบอายุการใช้งานและการซ่อมบำรุง

2. การจัดสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย หมายถึง มาตรการและแนวปฏิบัติต่างๆ

ที่กระตุ้นจิตสำนึกของบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่อย่างปลอดภัยเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องดูแลรับผิดชอบและบริหารจัดการ อีกด้านหนึ่ง คือ ความปลอดภัย เพราะเป็นที่คาดหวังว่า ตลอดเวลาที่นักเรียนอยู่ในสถานศึกษา ควรมีความปลอดภัยในทุกอย่าง ดังนั้น โรงเรียน จึงควรจัดระบบและมาตรการต่างๆ ในด้านความปลอดภัย เช่น การให้ความรู้ในการรักษาความปลอดภัย จัดมาตรการป้องกันอันตราย จัดวิธีป้องกันอุบัติเหตุจราจร การป้องกันเพลิงไหม้ เป็นต้น ดังข้อเสนอแนะของ เกียรติศักดิ์ จรรย์ยานนท์ และนคร ศรีวิจารณ์ (2537 : 113-116) ที่ระบุว่า

2.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย (Safety Education) จากสโลแกนที่ว่า “ปลอดภัยไว้ก่อน” อันเป็นมาตรการป้องกันในขั้นต้น สำหรับนักเรียนซึ่งรวมตัวกันอยู่เป็นจำนวนมาก จะได้มีความระมัดระวังต่อการใช้อาคารและสถานที่ ตัวอย่างเช่น โรงเรียนตั้งอยู่ริมแม่น้ำ นักเรียนจะต้องเดินทางโดยเรือโดยสาร จึงควรจะมีการปฐมนิเทศในเรื่องการลงเรือ การนั่งเรือ หากเกิดอุบัติเหตุตกลงไปในน้ำ จะช่วยตัวเองอย่างไร โดยอย่างน้อยนักเรียนควรวางน้ำเป็นทุกคน เป็นต้น สิ่งสำคัญ คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในการใช้ประโยชน์อาคารตัวอย่าง เช่น กันสาดของอาคารสร้างไว้เพื่อกันแดดกันฝน นักเรียนอาจใช้เป็นที่นั่งคุยกัน โดยครูไม่รู้ไม่เห็น อาจพลาดพลั้งตกลงมาได้ เรื่องทำนองนี้อาจเป็นตัวอย่างไว้ได้บ้างพอสังเขป เช่น

2.1.1 รวบรวมใบไม้ไว้จับเวลาเดินขึ้นหรือลง ไม่ใช่ให้นักเรียนนั่งคร่อมราว แล้วปล่อยให้ตัวลื่นไหลลงมาข้างล่าง

2.1.2 แผงสวิตช์รวมไฟฟ้า ของอาคารแต่ละชั้น ห้ามนักเรียนไปเปิดเล่น เพราะอาจทำให้เกิดอันตรายจากไฟฟ้าลัดวงจร

2.1.3 ปัจจุบันนิยมใช้หน้าต่างกระจกใส บางแห่งก็ใช้กระจกใสบานประตู ควรที่จะป้องกันด้วยติดยุโรปลอกให้เห็นที่สังเกต มิเช่นนั้นนักเรียนอาจเดินชนประตูกระจก

2.1.4 ให้ความรู้เรื่องแผ่นดินไหว อย่านักเรียนตกใจแล้ววิ่งออกมาพร้อมๆ กัน จะเกิดอันตรายจากการแย่งกันลงบันได ควรให้ความรู้ให้นักเรียนให้พยายามอยู่ในความสงบ เพราะการเกิดแผ่นดินไหวของประเทศไทยจะไม่รุนแรงมากนัก

2.2 จัดสิ่งทีอาจเป็นภัยแก่นักเรียน (Safe School Environment) เป็นเรื่องการแบ่งเขตภายในบริเวณ โรงเรียน ตัวอย่างเช่น บริเวณสนามกีฬาของโรงเรียนเป็นเขตที่ควรแยกออกให้ชัดเจน อาจปลูกต้นไม้เป็นแนวหรือเขียนป้ายบอกไว้ว่าเป็นเขตกีฬา เพราะอาจเกิดอุบัติเหตุจากลูกฟุตบอลหรือการพุ่งเล่น การขว้างจักร ฯลฯ ทีอาจผิดทิศทางออกมาถูกนักเรียนได้

2.2.1 โรงฝึกงานบางรายวิชาอาจมีอันตรายจากกระแสไฟฟ้าแรงสูงที่เรียกว่า การใช้ปลั๊ก การเข้าไปในเขตของการปฏิบัติงาน ควรมีป้ายว่าระวังอันตรายติดเอาไว้เพื่อเป็นการ เตือนนักเรียนให้ได้สติสัมปชัญญะ เพื่อป้องกันอันตรายจากไฟฟ้าและเครื่องจักร

2.2.2 ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ สารเคมี ซึ่งมีการทดลองต่อควันจะต้องมีการ ต่อปล่องควันอันมีผลการทดลองทางเคมีให้อยู่สูงพอให้กลุ่มควันไปทำอันตรายต่อนักเรียน ในชั้นอื่น อาจมีการต่อปล่องควันให้สูงขึ้นพ้นแนวหลังอาคาร เพื่อให้ลมธรรมชาติพัดพาควันจาก การทดลองกระจายไป

2.2.3 การตรวจสอบสายล่อฟ้า ประจำอาคารว่ายังใช้การ ได้หรือไม่เพราะบางที สายจะขาด กระแสไฟฟ้าจะลงดินไม่ได้ จะทำให้เกิดอันตรายต่อนักเรียน หากอาคารเรียน เป็นอาคารสูงในบริเวณนั้น

2.2.4 หากโรงอาหารหรือวิชาที่มีการใช้ก๊าซหุงต้ม ผู้บริหาร ไม่ได้ติดตั้ง หัวก๊าซแบบตัดก๊าซอัตโนมัติ เมื่อเกิดก๊าซรั่วอันจะทำให้เกิดอันตรายต่อนักเรียนหรือทำให้ เกิดเพลิงไหม้ก็ได้ การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยโดยการขจัดสิ่งที่มีมองเห็นว่าจะเป็นอันตราย ต่อนักเรียนนั้นจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารควรมอบให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทางด้านความปลอดภัย ได้หมั่นตรวจตราดูแลเพื่อประโยชน์ต่อนักเรียนจำนวนมาก

2.3 การป้องกันจากการจราจร (Traffic Safety) การวางแผนผังบริเวณ โรงเรียน มักจะแยกแวกถนน ที่จอดรถ และที่ขนส่งบริการเข้ามาสู่อาคารต่างๆ ออกจากเขตอาคารเรียน อาคารประกอบ ซึ่งนักเรียนจำนวนมากจะต้องเดินขณะเปลี่ยนชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อป้องกันภัย จากรถยนต์ให้แก่เด็กนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้น การวางแผนที่ดีจะให้รถยนต์ เข้าไปได้ บางเขตที่จัดไว้ ให้รถยนต์ ส่วนบริเวณที่นักเรียนใช้งานจะไม่ยอมให้รถยนต์หรือจักรยานเข้าเป็นอันตราย เป็นการวางแผนขั้นแรกในการป้องกันภัยจากการจราจรอย่างถูกวิธี อย่างไรก็ตาม หัวข้อนี้อาจแบ่ง ออกเป็น 2 แนวทาง คือ

2.3.1 ความปลอดภัยจากการขนส่ง ซึ่งหมายถึง การให้ความรู้แก่นักเรียน ในการขึ้นลงเรือ ไม่ว่าจะเป็นการขนส่งสาธารณะ หรือการจัดการรับส่งของโรงเรียน เป็นการให้ความรู้ว่าการจะขึ้นหรือลงรถก็ดี จะต้องรอให้รถจอดสนิทก่อนไม่ให้โผล่ลง เวลารถยังมีความเร็วอยู่ การยื่นอวัยวะออกมานอกตัวรถหากเกิดอุบัติเหตุ นักเรียนควรปฏิบัติ ให้ความช่วยเหลือตนเองและเพื่อนนักเรียนอย่างไรบ้าง

2.3.2 ความปลอดภัยในการจราจร เป็นการให้ความรู้แก่นักเรียน เมื่อต้องข้ามถนนหรือการเดินทางกลับบ้าน การข้ามถนนหากเป็นจุดที่มีสะพานข้าม ควรใช้สะพาน จะปลอดภัยกว่าการข้ามถนนอาจต้องดูทั้งสองข้างให้แน่ใจว่าปลอดภัย เพราะรถจักรยานยนต์

บางคนจะวิ่งหนีทางก็เป็นได้ ซึ่งทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง การให้ความรู้แก่นักเรียนก่อนระเบรคของรถยนต์ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะบางทีนักเรียนไม่ทราบว่าระยะของการหยุดรถทำได้ขนาดไหน ทำให้นักเรียนกะระยะผิดพลาด ใหม่ๆ ที่คนขับรถก็พยายามเหยียบเบรคอย่างเต็มที่แล้วก็ตามตำราจราจรจะให้ความรู้ที่นักเรียนที่ลงรถประจำทางแล้วเดินข้ามถนนจากด้านท้ายรถประจำทางนั้น อันตรายมากเนื่องจากตัวรถประจำทางจะบังนักเรียนไว้ รถที่วิ่งสวนมาจะมองไม่เห็น ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

2.4 การป้องกันเพลิงไหม้ (Fire Prevention) แม้ว่าอาคารก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบในปัจจุบัน รัฐบาลมีกฎหมายให้ใช้วัสดุทนไฟแล้วก็ตาม แต่โอกาสที่ทำให้เพลิงไหม้ก็ยังคงมีอยู่ จึงได้จัดระเบียบให้ครูเวรอยู่เฝ้าโรงเรียนในเวลาค่าคืน โอกาสที่จะเกิดเพลิงไหม้ยังมีอยู่ได้หลายทาง เป็นต้นว่า ไฟฟ้าลัดวงจร ไฟฟ้า การทิ้งก้นบุหรี่ในบริเวณที่มีเชื้อเพลิง เกิดจากการรั่วของก๊าซหุงต้ม

2.4.1 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันเพลิง เป็นการให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านการป้องกัน ช่วยดูแลจุดที่เป็นเชื้อเพลิง เช่น กองกระดาษเก่าๆ กองขยะแห้ง หญ้าแห้ง ที่สะสมไว้ในฤดูแล้ง สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเชื้อเพลิงได้ให้นักเรียนอาจช่วยดูแลสายไฟฟ้าที่ถลอกอาจเกิดไฟฟ้าลัดวงจรได้ สิ่งเหล่านี้ครูจะต้องจัดครูมาให้ความรู้แก่นักเรียน ซึ่งประโยชน์จะเกิดทั้งในการป้องกันที่บ้านของนักเรียนด้วย

2.4.2 ให้นักเรียนมีความรู้ในการดับเพลิง อาคารทั่วไปจะมีถังเคมีสำหรับดับเพลิง อาคารบางหลังจะมีสายยางดับเพลิง ส่วนอาคารที่อยู่ในชนบทที่ขาดแคลนนิยมใช้ถังบรรจุทรายแขวนไว้ในการผจญเพลิง ครูต้องให้ความรู้แก่นักเรียนในการใช้อุปกรณ์ดับเพลิงทุกประเภทที่อยู่รวมตัวกันใช้ถังน้ำดับเพลิงอีกทางหนึ่งด้วย

2.4.3 การฝึกหนีไฟไหม้ ในปัจจุบันมีการก่อสร้างอาคารเรียนหลายชั้น อาคารเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับที่ดินที่คับแคบ มาตรการก่อสร้างอาคารสูงถึง 9 ชั้น เมื่อนักเรียนจำนวนมาก จึงควรให้มีการฝึกหนีไฟไหม้ โดยให้ความรู้เมื่อเกิดเพลิงไหม้ห้ามใช้ลิฟท์อย่างเด็ดขาด เพราะลิฟท์อาจติดเมื่อเกิดไฟดับขณะนั้น จึงควรใช้บันไดหนีไฟให้คล่องแคล่ว และที่สำคัญคือ เมื่อเกิดเพลิงไหม้ต้องให้นักเรียน ควบคุมสติสัมปชัญญะให้ดีอย่าตระหนกตกใจมากเกินไปอันจะเกิดสภาพการโกลาหลชนิดที่ควบคุมจำนวนมากไม่ได้ อันจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเสียดแย้งกันลงบันไดทำให้เกิดอันตรายตามมาได้

การสร้างจิตสำนึกให้แก่นักเรียนในรูปการรักษาความปลอดภัย จะเกิดประโยชน์ทั้งในระยะที่เป็นนักเรียนและในระยะต่อไป เมื่อออกไปทำงานนักเรียนจะได้มีความรู้และจิตสำนึก

ที่จะนำไปใช้ในการให้ความรู้แก่ผู้อื่น และให้ความช่วยเหลือแก่สังคมตามสมควรแก่ฐานะ
อันจะทำให้สังคมของเรามีความปลอดภัยโดยทั่วกัน

อรุวรรณ กิมะพันธ์ (2542 : 358) ได้เสนอแนวคิดในการจัดบรรยากาศห้องเรียนและ
ห้องพิเศษ ไว้ดังนี้

1. ห้องเรียน ควรจัดบรรยากาศให้น่าอยู่ ให้ความเพลิดเพลิน เป็นสถานที่ให้การค้นคว้า
ทำกิจกรรม เสริมสร้างเจตคติแห่งประชาธิปไตย สร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้การจัดห้องเรียน
ควรยึดหลัก ดังนี้

1.1 การจัดห้องควรใช้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

1.2 การจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทุกด้าน โดยจัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
หรือหนังสืออ่านประกอบไว้ตามมุมห้อง เพื่อนักเรียนจะได้ค้นคว้าทำกิจกรรม ควรติดอุปกรณ์
รูปภาพ และผลงานไว้เพื่อเกิดการเรียนรู้

1.3 จัดห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น สภาพแวดล้อมทางกาย สติปัญญา
อารมณ์ และสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการเรียนของนักเรียน จัดกระถางต้นไม้
ประดับห้องเรียน จัดที่ว่างของห้องเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรม ให้นักเรียนได้รับความสะดวกสบาย
เหมือนอยู่ที่บ้าน

1.4 การจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม โดยรักษาความสะอาด
ของพื้นห้องเรียน โต๊ะ ม้านั่ง ขอบประตู หน้าต่าง กระดานดำ แปรงลบกระดาน ฝาผนังเพดาน
ซอกมุมของห้อง ส่วนถึงขยะต้องล้างทำความสะอาดทุกวันเพื่อไม่ให้ส่งกลิ่นเหม็นบริเวณที่ตั้ง
ถึงขยะต้องดูแลเป็นพิเศษ เพราะเป็นแหล่งเกิดเชื้อโรค

1.5 การจัดห้องเรียนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบของอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ
เช่น การจัดโต๊ะ ตู้ ชั้นวางของและหนังสือ การหยิบอุปกรณ์มาใช้ต้องรู้จักฝึกให้นักเรียน
นำไปเก็บไว้ในที่เดิมจะช่วยให้นักเรียนเคยชินต่อความเป็นระเบียบ

2. ห้องพิเศษ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก ห้องดังกล่าวควรมีวัสดุอุปกรณ์
ให้ครบถ้วน จัดบรรยากาศให้เป็นสถานที่น่าอยู่น่าเรียนรู้และน่าปฏิบัติงาน ห้องพิเศษที่ควรจัดให้มี
ในโรงเรียน เช่น

2.1 ห้องพยาบาล จัดบรรยากาศให้รู้สึกว่าเป็นห้องพักผ่อนจริง ๆ ควรมีครุภัณฑ์
ที่จำเป็น เช่น โต๊ะปฏิบัติงาน ตู้ยา เตียงพร้อมเครื่องนอน ผ้าเย็บตู้เก็บอุปกรณ์ เก็บบัตรภาพโปสเตอร์
อ่างล้างมือ เครื่องชั่งน้ำหนัก ที่วัดส่วนสูง สิ่งของทุกชิ้นจะต้องเก็บเป็นระเบียบ

2.2 ห้องสมุด ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้มุมหนังสือก็ได้ ถ้าเป็นโรงเรียนขนาด
ใหญ่ ควรมีห้องสมุดที่มีความกว้างยาวที่สามารถบรรจุนักเรียนได้อย่างน้อย 2 ห้องเรียน

2.3 ห้องวิทยาศาสตร์ นอกจากจะใช้เก็บอุปกรณ์แล้ว ควรมีที่เหมาะสมกับการทดลอง

2.4 ห้องพัสดุ ควรจัดหิ้ง ชั้น จัดเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบ มีประตูที่แข็งแรง มั่นคง นอกจากแนวคิดในการจัดบรรยากาศห้องเรียนและห้องพิเศษต่าง ๆ อรวรรณ กิมะพันธ์ ยังให้แนวคิดในการการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ห้องเรียนสะอาด ปราศจากฝุ่นละออง และสิ่งรกรุงรังต่าง ๆ โดยจัดให้เป็นระเบียบ น่าอยู่และถูกสุขลักษณะ
2. ห้องเรียนควรมีแสงสว่างเพียงพอ ถ้าแสงสว่างจากธรรมชาติไม่เพียงพอ จะต้องติดหลอดไฟเพื่อให้แสงสว่างเพียงพอ
3. ห้องเรียนจะต้องไม่ร้อนอบอ้าว มีอากาศถ่ายเทสะดวก อาจใช้พัดลม หรือเครื่องปรับอากาศ
4. ห้องเรียนจะต้องปราศจากจากเสียงรบกวนจากภายนอก เพราะเสียงดังจะรบกวนสมาธิของผู้เรียน
5. ขนาดของห้องเรียนจะต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เพื่อสามารถเปลี่ยนที่นั่งให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมและวิธีสอนแบบต่าง ๆ
6. ห้องเรียนจะต้องมีเครื่องมือและเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเรียนการสอนพอสมควร เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เป็นต้น
7. โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดเหมาะสมกับรูปร่างนักเรียน โต๊ะของครู ควรจัดให้อยู่ในสภาพที่สามารถมองเห็นผู้เรียน ได้อย่างทั่วถึง

เชิดชู กาพวงศ์ (2545 : 14) กล่าวถึงแนวคิดและความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดมวลประสบการณ์แก่นักเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อนำประสบการณ์เหล่านั้นไปพัฒนาตนเองในอนาคต แต่จะอย่างไรให้เด็กชอบมาโรงเรียน เป็นคนใฝ่รู้ มีความรู้สึกสนุกสนาน มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน การที่โรงเรียนจะได้รับการตอบสนองจากนักเรียน โรงเรียนต้องดำเนินการสร้างแรงจูงใจต่อนักเรียนให้เกิด ความคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาดังกล่าว แนวทางในการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอน โรงเรียนต้องดำเนินการพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้มีผลต่อการเรียนรู้ สามารถปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงเพศและวัยของผู้เรียน จากการศึกษา ความหมายและหลักเกณฑ์การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของนักวิชาการในข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปโดยรวมได้ว่า โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะต้องเสริมสร้างผู้เรียนได้รับโอกาสอันพึงที่จะควรได้รับในการพัฒนาศักยภาพตามวัย การพัฒนาองค์กร

หรือโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีเป็นส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้ ผู้เรียนมีพัฒนาการ มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจและเกิดความสุข ความเต็มใจในการแสวงหาความรู้ โรงเรียนที่ขาดการเอาใจใส่สภาพแวดล้อมหรือไม่เห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม จะทำให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีบรรยากาศที่น่าเบื่อ ขาดความอบอุ่นและบรรยากาศที่เป็นมิตร และขาดศรัทธาต่อโรงเรียน ทำให้ส่วนประกอบของคำว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ขาดความสมบูรณ์

การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุน วิชาการต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ประสบการณ์ให้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา ทุกคนอยากมาโรงเรียน (ชเนศ จำเกิด, 2541 : 74) และมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดในการ จัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ดังนี้

วันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม (2540 : 25-26) ได้เสนอแนวคิดในการจัดบรรยากาศในห้องเรียน ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ควรกระทำดังนี้

1. ควรมีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ๆ กับนักเรียน และผู้พบเห็น ตลอดจนทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความสบายใจ
 2. ห้องเรียนควรมีระเบียบเรียบร้อย และสะอาด เพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้ห้องเรียนน่าอยู่
 3. ห้องเรียนควรมีความสวยงาม และสร้างความสนใจต่อผู้เรียนและ ผู้พบเห็น
 4. ควรมีการเสริมสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ อาจจัดในรูปของป้าย นิเทศคำขวัญ และมุมต่างๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ และเป็นการโน้มน้าวจิตใจให้เกิด การเปลี่ยนแปลง
 5. ควรจัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน
 6. การจัดบริการแนะแนวสนองความต้องการของเด็ก
 7. กำหนดความรับผิดชอบงาน และตอบสนองงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสังคม
- ส่วนรวมทั้งในห้องและนอกห้องเรียน โดยการจัดให้มีกิจกรรมทำงานกลุ่มและงานบริการ
8. จัดให้มีการสรุปและเน้นความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนเพิ่มเติมเวลาพัก หรือนอกเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 50) ได้กล่าวไว้ในเกณฑ์ มาตรฐานที่ 7 อันเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียน การสอนที่ส่งเสริม ให้นักเรียนมีความสุขและประสบความสำเร็จ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียน
เรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 การจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียน

ระดับ 2 การจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียน
แสดงความรักเมตตา เอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง

ระดับ 3 การจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียน
แสดงความรักเมตตา เอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุขที่ดีต่อกัน
ช่วยเหลือและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังให้ความหมายของการจัดสิ่งแวดล้อม
และบรรยากาศ การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพต่างๆ ด้านกายภาพ
กิจกรรม บรรยากาศ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้สามารถเคลื่อนย้าย
ได้อย่างอิสระ การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา การจัดที่นำเสนอ
ผลงาน การจัดสถานที่ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานที่ได้รับมอบหมาย ให้นักเรียน เรียนรู้เรื่องราว
เกี่ยวกับท้องถิ่นจากผู้รู้และแหล่งข้อมูล การจัดระบบนิเวศวิทยาใน โรงเรียนและชุมชน เพื่อการ
เรียนรู้ความสัมพันธ์ ของสิ่งมีชีวิตที่ต่างมีเกื้อกูลกัน การจัดโรงเรียนสีขาว ห้องเรียนสีเขียว เป็นต้น
นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน ที่รัก มีเมตตา เอาใจใส่นักเรียน
ทุกคนอย่างจริงใจ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังได้กล่าวถึง การสร้าง
บรรยากาศที่ดีในห้องเรียน จะทำให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนและเป็นเป้าหมายการพัฒนา
ความสำเร็จในการเรียน โดยมีแนวทางการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ดังนี้

1. จัดแสงสว่างให้เพียงพอ
2. จัดห้องเรียนให้สะอาด มีระเบียบ
3. ห้องเรียนปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก
4. มีอุปกรณ์การสอนให้พอเหมาะ
5. โต๊ะครู ควรวางในตำแหน่งที่มองเห็นนักเรียนได้ทั่วถึงเหมาะกับการจัดรูปแบบ

การจัดที่นั่งนักเรียน ไม่เกะกะ

6. โต๊ะเรียนและเก้าอี้ ควรเป็นโต๊ะเดี่ยว ไม่หนักเกินไป มีขนาดพอเหมาะสะดวก
ต่อการเคลื่อนย้าย การจัดควรจัดไปตามรูปแบบต่าง ๆ ตามกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะกับวัย
ของนักเรียน

7. กระดานขอลูก ควรมีขนาดกว้างพอเหมาะ สีที่ทาควรใช้สีเขียว
8. ตู้หรือชั้นสำหรับวางของ ควรวางไว้รอบ ๆ ชั้นเรียน เพื่อเก็บเครื่องใช้ที่จำเป็น

เช่น อุปกรณ์การสอน หนังสือต่าง ๆ สมุดแบบฝึกหัด อุปกรณ์ทำความสะอาดห้อง หรือเครื่องใช้ของนักเรียน สิ่งเหล่านี้ควรจัดเป็นหมวดหมู่ วางให้เรียบร้อย สวยงาม

9. ป้ายนิเทศ ควรติดไว้สองข้างของกระดานชอล์ก เพื่อติดข่าวสารหรือผลงานของนักเรียน การจัดป้ายนิเทศ ครูและนักเรียนควรร่วมมือกันจัด โดยให้สอดคล้องกับบทเรียนและเหตุการณ์ในปัจจุบัน เช่น วันปีใหม่ วันเข้าพรรษา วันเด็ก เป็นต้น ควรมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและทันกับเหตุการณ์

10. บัตรคำ แผนภูมิ และแผนผัง หลังจากใช้ในการเรียนการสอนแล้วควรนำมาติดไว้ในห้องเรียนประมาณ 2 สัปดาห์

11. ภาพที่นำมาติดในห้องเรียน ควรเป็นภาพถ่าย ภาพพิมพ์ และภาพขยายที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในวิชาต่าง ๆ ภาพที่มีขนาดใหญ่พอสมควรชัดเจน มีสีสันสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจและที่สำคัญภาพเหล่านี้ควรเปลี่ยนไปตามเนื้อหาของบทเรียนแต่ละบท คำนึงถึงการจัดให้ได้สัดส่วนพอดี สวยงามน่ามอง

12. การจัดให้มีการจัดแสดงผลงาน ครูควรนำผลงานดีเด่นของนักเรียนมาแสดง เพราะจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนและการผลิตผลงานของตนเองต่อไป นักเรียนคนอื่น ๆ จะเกิดความคิดที่จะผลิตผลงานของตนเองบ้าง

13. การจัดให้มีมุมเสริมความรู้ กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ครูควรจัดมุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความเหมาะสม เช่น มุมภาษาไทย มุมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มุมเสริมสร้างลักษณะนิสัย มุมการงานและพื้นฐานอาชีพ และมุมหนังสือ เป็นต้น ซึ่งการจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้หากเป็นไปได้ ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด เพราะจะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและช่วยกันใช้และรักษาอย่างทะนุถนอม

กรมวิชาการ (2543 : 18-20) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนไว้ดังนี้

1. สถานที่ บริเวณ โรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องคำนึงถึงความสะอาด สวยงาม ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ห้องเรียน ได้แก่ รูปแบบการจัดที่นั่งนักเรียน การจัดมุมกิจกรรมในห้องเรียน ป้ายนิเทศ อุปกรณ์ มุ่งส่งเสริมความรู้นักเรียน เป็นต้น

2. บุคลากร ครูควรมีลักษณะเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยและมีขันติธรรมทาง วิชาการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความกระตือรือร้น มีสุขภาพบุคลิกภาพดี ยิ้มแย้มแจ่มใส น้ำเสียงนุ่มนวล อ่อนหวาน มีอารมณ์ขัน ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้ความสนใจ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อการสอน

3. การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่าง นักเรียนกับนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย

4. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในบรรยากาศการเรียนรู้ การนำนวัตกรรมมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

5. การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการในโรงเรียน ควรจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา เช่น ผู้บริหารและครูที่เป็นกัลยาณมิตร ศูนย์สารสนเทศ มุมนิทรรศการ พิพิธภัณฑศึกษาในโรงเรียน ห้องวิชาการ ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ห้องเกม ศูนย์สื่อการศึกษา ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ อุทยานการศึกษา เป็นต้น

สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดีจะส่งผลให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนใฝ่เรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข ทำให้นักเรียน ได้รับความรู้ประสบการณ์ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนต่อไป

การจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ

สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจกัน (ชเนศ ขำเกิด, 2541 : 74) มีแนวทางในการจัดการดังที่นักวิชาการได้เสนอแนะ ดังนี้

เทศ แก้วกิติกรรม (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของการบริหาร อาคารสถานที่ไว้ว่า การบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง การรู้จักจัดหา รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินงานใช้อาคารที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน และรู้จักทะนุบำรุงอาคารที่มีอยู่ให้คงสภาพดี ตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

สุทธิวรรณ ตันติธรรมาวาส (2546 : 297) กำหนดแนวทางการบริหารสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. การบริหารอาคารสถานที่ สถานศึกษาต้องมีการวางแผนที่จะปลูกสร้างอาคารเรียน อาคารสนับสนุนการเรียน เช่น โรงฝึกงาน โรงอาหาร สถานที่พักผ่อนของผู้เรียนที่เรียกว่า มีแผนภูมิทัศน์ของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

2. การรักษาความสะอาดของสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย ในสถานศึกษา การกำจัดบำบัดบ่อน้ำเสีย ระบบน้ำทิ้งของสถานศึกษา เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนแหล่งเพาะเชื้อโรคที่เป็นอันตรายต่อผู้เรียนในสถานศึกษา

3. การรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา จะต้องจัดผู้รับผิดชอบดูแล ตามอาคารเรียน อาคารฝึกงาน โรงอาหาร การจราจรในสถานศึกษาอย่างเป็นระเบียบปลอดภัย

4. การจัดสรรงบประมาณ เพื่อรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้อยู่ใน สภาพที่ดี เช่น การซ่อมแซมอาคาร การบำรุงรักษาส่วนหย่อม เป็นต้น การบริหารสถานศึกษา ให้อยู่ในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงที่จะต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา อย่างละเอียดรอบคอบ ให้อยู่ในสภาพที่ดีปลอดภัยกับผู้เรียน เพราะสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ สุขนิสัย สุขลักษณะของผู้เรียน ผู้เรียนจะ ได้รับการถ่ายทอดลักษณะ ของสถานศึกษาจากสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตลอดเวลา

สุทธิวรรณ ตันศิริงานวงศ์ (2546 : 300) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการจัดการ สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ดังนี้

1. ต้องควบคุมระบบน้ำทิ้งในสถานศึกษา มีการกำจัดน้ำที่ใช้แล้ว เช่น มีระบบบำบัด น้ำเสียก่อนทิ้งลงสู่แม่น้ำลำคลองในแหล่งชุมชน
2. ต้องจัดการเก็บขยะมูลฝอยด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ด้วยการแยกขยะเปียก ขยะแห้ง เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนแหล่งเพาะเชื้อโรค ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย
3. ต้องเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้สอนและผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษาหรือปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสถานที่ศึกษา เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปลาตาย ชุมชนไม่ควรบริโภคปลาตาย ที่มาจากน้ำเสียเป็นพิษ
4. สถานศึกษาต้องใช้ความร่วมมือกับชุมชน เพื่อพัฒนาและปรับสภาพแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในชุมชนให้ดีขึ้น เช่น การรณรงค์แยกขยะตามประเภทขยะ
5. ต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นใน ชุมชน ทั้งที่เป็นเอกชนหรือภาครัฐบาล
6. ต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่ดีและถูกสุขลักษณะเพื่อให้ผู้เรียน มีสุขภาพอนามัยที่ดีและสุขนิสัยที่ดี เช่น บริเวณ โรงเรียน น้ำดื่ม น้ำใช้ ห้องส้วม
7. ต้องส่งเสริมให้สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนได้ เช่น ผู้สอนผู้เรียน ภารโรง ผู้ปกครอง ร้านค้า มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ดูแลรักษาอาคารสถานที่ บริเวณ โรงเรียน
8. ต้องส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา เช่น ผู้สอน ผู้เรียน ภารโรง ผู้ปกครอง ร้านค้า มีส่วนร่วมในการพัฒนา ดูแลรักษาอาคารสถานที่บริเวณ โรงเรียน เพื่อป้องกัน การสร้างความรัก ผูกพันต่อสถานที่ศึกษาและสุขนิสัยที่ดีในการรักษาสิ่งแวดล้อม

9. ต้องส่งเสริมให้สถานศึกษามีกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับสังคมและชุมชน สืบค้าอุปโภคบริโภคในระบบการตลาด

10. ต้องส่งเสริมให้สถานศึกษาแสดงบทบาทเป็นผู้นำในสิ่งแวดล้อมศึกษาชุมชน เช่น การปลูกป่าในชุมชน การสร้างระบบระบายน้ำเสียของชุมชน การประหยัดน้ำ การวางแผนพัฒนาชุมชน

จากหลักการดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักการบริหาร ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน และต้องมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น โดยให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาสภาพแวดล้อม
 2. การวางแผนการดำเนินงานและกำหนดผู้รับผิดชอบ ควรมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงวิธีการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งจะต้องทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. การดำเนินงานตามแผน ควรมีการกำหนดข้อปฏิบัติและมีการติดตามดูแลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและตามแผนที่กำหนดไว้
 4. การตรวจสอบแก้ไข ควรมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขสิ่งที่ไม่เป็น ตามข้อกำหนดที่พึงประสงค์ให้มีการปรับปรุงแก้ไข โดยไม่ชักช้า
 5. การทบทวนผลการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการทบทวนระบบการจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เพื่อพิจารณาปรับแนวทางหรือกำหนดแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
- สรุปโดยรวมถึงการจัดการสภาพแวดล้อมทั้ง 3 ด้านได้ว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ดี ควรส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจและสังคมของนักเรียน อำนวยความสะดวกหรือสนับสนุนให้การเรียนการสอนบรรลุผล ส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่อบอุ่น และเน้นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการจัดการห้องเรียน และควรเน้นให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อห้องเรียนของตน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียนเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนอยากเรียน มีผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน นักเรียนร่าเริงแจ่มใส รู้สึกสนุกสนาน ไม่วิตกกังวลหรือเคร่งเครียด และจะนำไปสู่พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจที่พึงประสงค์ มีส่วนหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียนยังส่งผลต่อผู้

ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนให้มีสภาพจิตใจที่ดี มีบรรยากาศของกัลยาณมิตร มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน เสียสละ ร่วมมือ แบ่งปันกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งสร้างสรรค์ให้นักเรียน ครูผู้สอนและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความพึงพอใจ

ความหมายของ ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจหรือความพอใจ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของความพึงพอใจหลายความหมาย ดังนี้

มอร์ส (Morse. 1958 : 27) อธิบายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาวะที่จิตปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการ ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดก็จะน้อยลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น และในทางกลับกันถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียดและความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

กู๊ด (Good. 1973 : 320) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง สภาพ คุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่างๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น ๆ

โวลแมน (Wolman. 1973 : 384) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ทำที่ต่างๆ ไปที่เป็นผลมาจากทำที่ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ 3 ประการ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับกิจกรรม ปัจจัยเกี่ยวกับบุคคลและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์ (2540 : 17) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคล ซึ่งมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใดๆ นั้น

สมยศ นาวิการ (2543 : 39) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรุนแรงของความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ความพึงพอใจอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบภายใต้สถานการณ์การทำงาน การให้บริการ การปรับปรุงพัฒนา ก่อให้เกิดความพึงพอใจทางบวก ส่วนความขัดแย้ง การตำหนิ หรือการลงโทษแบบต่างๆ ย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจทางลบ

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2547 : 141) ได้ให้ความหมาย ความพอใจ (Customer Satisfaction) หมายถึง อารมณ์แห่งความสุขและความรู้สึกคุ้มค่าที่ได้รับบริการและความรู้สึกนั้นนำมาซึ่งความต้องการในการใช้บริการซ้ำ จนในที่สุดเกิดความพึงพอใจต้องการใช้บริการกับหน่วยงาน

นั้นให้นานเท่านั้น トラบเท่าที่ความพอใจนั้นคงอยู่ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ความจงรักภักดี (Customer Loyalty) ได้เกิดขึ้นแล้ว

ไพฑูรย์ เริงกมล (2548 : 14) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่ามนุษย์ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทั้งด้านร่างกาย ความคิด ความต้องการ ในเรื่องต่าง ๆ สิ่งทีบุคคลหนึ่งชอบหรือพึงพอใจ อาจจะเป็นสิ่งที่อีกบุคคลหนึ่งไม่ชอบหรือไม่พอใจก็เป็นได้ ความชอบ ความพึงพอใจ ความไม่ชอบ หรือความไม่พึงพอใจนั้นเป็นเรื่องของความคิดเห็น เป็นทัศนคติ แต่ละบุคคลจะพึงรู้สึกกับสิ่งที่มากระทบกับตนเอง

จักร กลางประพันธ์ (2550 : 8) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคล ที่มีความรู้สึกที่ดี รัก ชอบ และสุขใจ ที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่เข้ามากระตุ้นซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในทางบวก อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ ซึ่งถ้าบุคคลมีความพึงพอใจต่อสิ่งใดแล้วก็จะมิผลให้บุคคลอุทิศแรงกาย แรงใจและสติปัญญา เพื่อที่จะกระทำในสิ่งนั้นๆ ทั้งนี้ความพึงพอใจจะเป็นผลของความรู้สึกในเชิงบวกมากกว่า ความรู้สึกในเชิงลบ

ซึ่งสรุปได้ว่า ความพึงพอใจคือ ความรู้สึกของบุคคล ที่มีความรู้สึกที่ดี รัก ชอบ และสุขใจ เป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึกทางบวก เป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

ความสำคัญของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนทำงานสำเร็จ คนที่มีความพึงพอใจ จะส่งผลให้ งานนั้นประสบผลสำเร็จและได้ผลดีกว่าคนที่ไม่มี ความพึงพอใจในการทำงาน ไม่ว่าปัจจัยนั้นจะมาจากสาเหตุใด ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญ ของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 125) กล่าวถึงความสำคัญของความพึงพอใจ ในการทำงานว่า ทำให้บุคคลมีความตั้งใจในการทำงาน ลดการขาดงาน การลางาน การมาทำงานสาย และการขาดความรับผิดชอบต่องานเป็นการเพิ่มผลผลิตของบุคคลมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายขององค์กร

กิตติมา ปรีดีดิลก (2539 : 332) กล่าวว่า ความสำคัญของความพึงพอใจที่มีต่องาน จะแสดงให้เห็นโดยพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความเอาใจใส่ต่องาน ขยัน ติดตามผลงานที่ได้รับมอบหมายอยู่เสมอ
2. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนยอมเสียสละเวลา

และความสุขส่วนตัวเพื่องาน โดยไม่ต้องชักชวนหรือร้องขอ

3. มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันไม่แตกแยก

4. ไม่ขาดหรือหยุดงานโดยไม่จำเป็น มีความสบายใจที่ได้มาทำงานรวมอยู่กับเพื่อน

บัณฑิต แทนพิทักษ์ (2540 : 34) กล่าวถึงความสำคัญของความพึงพอใจ ในการทำงานว่า เมื่อบุคคลในหน่วยงานนั้นเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากจะทำให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้สึกผูกพัน อยู่กับงาน และทุ่มเทความรู้ความสามารถให้กับงานและหน่วยงานด้วยความเต็มใจ ความพึงพอใจ ในการทำงานมีอิทธิพลต่อการทำงานของครู มีผลกระทบ ไปยังกลุ่มอื่น ทำให้กลุ่มอื่น มีความพึงพอใจในการทำงานสูงขึ้นด้วย

ศุภมิตร ปริดิเชมรัตน์ (2541 : 16) กล่าวถึงความสำคัญของความพึงพอใจในการทำงานว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้คนทำงานสำเร็จ คนที่มีความพึงพอใจจะส่งผลให้งานนั้น ประสบผลสำเร็จและได้ผลดีกว่าคนที่ไม่มี ความพึงพอใจในการทำงาน ไม่ว่าจะปัจจัยนั้นจะมาจาก สาเหตุใด ความพึงพอใจก่อให้เกิดความร่วมมือ เกิดศรัทธา และ ความเชื่อมั่นในองค์กร การพร้อมที่จะทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ด้วยความเต็มใจ และมีความรู้สึก ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่จะต้องรับผิดชอบ ต่อความสำเร็จของงาน นอกจากนี้ ความพึงพอใจจะเกื้อหนุนให้สมาชิกขององค์กรเกิดความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ในกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร

เดวิส และนิวสตรอม (Davis & Newstrom. 1985 : 109-110 ; อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ คงพิทยาพันธุ์. 2548 : 9) กล่าวถึงความสำคัญของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจในการทำงาน ของบุคคลในองค์กร มีผลต่อความสำเร็จงาน และองค์กร รวมทั้งความสุขของผู้ทำงานด้วย องค์กรใดก็ตาม หากบุคคลไม่มีความพึงพอใจในการทำงานก็จะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงาน และการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานลดลง เมื่อมีการขาดงาน ลาออกจากงาน หรืออาจก่อให้เกิด ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาทางวินัยได้อีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม หากองค์กรมีบุคคลที่มีความพึงพอใจในการทำงานยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กร ดังนั้น หากหน่วยงานใดเห็นความสำคัญของการสร้างความ พึงพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับคนในหน่วยงานของตน และมีความเข้าใจในปัจจัย หรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน อีกทั้งตระหนักอยู่เสมอว่า ความรู้สึก พึงพอใจนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามสถานการณ์หรือตามกาลเวลา จากการศึกษา ถึงความสำคัญของความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจจะมีผลต่อการทำงานของบุคคลไม่ว่า ด้านของความรู้สึกที่ดีต่องานและสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการทำงานเชิงบวก ทำให้เกิดความมุ่งมั่น ผูกพันและมีกำลังใจในการทำงาน กระตือรือร้น เอาใจใส่ในงานไม่ขาดงาน ส่งผลให้งาน

สำเร็จราบรื่น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจในการทำงาน เกิดความร่วมมือร่วมใจ และพร้อมที่จะนำองค์กร ก้าวไปสู่ความสำเร็จ และเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพต่อไป

จากการศึกษาถึงความสำคัญของความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจจะมีผลต่อการทำงานของบุคคลไม่ว่าด้านของความรู้สึที่ดีต่องานและสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการทำงานเชิงบวก ทำให้เกิดความมุ่งมั่น ผูกพันและมีกำลังใจในการทำงาน กระตือรือร้น เอาใจใส่ในงานไม่ขาดงาน ส่งผลให้งานสำเร็จราบรื่น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการทำงานเกิดความร่วมมือร่วมใจและพร้อมที่จะนำองค์กร ก้าวไปสู่ความสำเร็จ และเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพต่อไป

การปฏิบัติงานใดๆ ก็ตามผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการในหน่วยงาน สิ่งจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง ถ้าหน่วยงานใดมีปัจจัยจูงใจมาก บุคคลก็ย่อมเกิดความพึงพอใจในการทำงานมาก จึงมีความจำเป็นจะต้องสร้างสรรค์ให้มีขึ้นและดำรงอยู่ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงาน ได้มีผู้ทำการศึกษาและกำหนดทฤษฎีขึ้นไว้ดังนี้

ซีริวเรน เสรีรัตน์ (2541 : 138-139) ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้กับใครอย่างไรรนั้นจะต้องมีสาเหตุที่สำคัญ คือการจูงใจ เพราะการจูงใจเป็นสิ่งเร้า และความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการ ส่วนความพึงพอใจนั้นเป็นความพอใจเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง ดังนั้นความพึงพอใจจึงมีความเกี่ยวข้องกับการจูงใจดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการหลายประการและเป็นความต้องการที่ไม่มีสิ้นสุด
2. ความต้องการจะมีความสำคัญแตกต่างกัน มนุษย์จึงสามารถจะลำดับความสำคัญของความต้องการได้
3. บุคคลจะแสวงหาความต้องการที่สำคัญที่สุดหรือสำคัญมากกว่าก่อน
4. เมื่อบุคคลจะเริ่มสนใจในความต้องการของตนแล้ว ความจำเป็นในสิ่งนั้นจะหมดไป
5. บุคคลจะเริ่มสนใจในความต้องการสำคัญกว่าอย่างอื่นต่อไป และในขณะเดียวกันตามทฤษฎีของมาสโลว์ ได้จัดประเภทความต้องการตามความสำคัญออกเป็น 5 ระดับจากต่ำไปสูงดังนี้

5.1 ความต้องการของร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการ

การยกย่อง และความต้องการทางเพศ

5.2 ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่เหนือกว่าความต้องการเพื่อความอยู่รอด ซึ่งมนุษย์ต้องการในระดับที่สูงขึ้น เช่น ต้องการความมั่นคงในการทำงาน ความต้องการได้รับการปกป้องคุ้มครอง ความต้องการความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ เป็นต้น

5.3 ความต้องการด้านสังคม (Social Needs) หรือความต้องการความรักและการยอมรับ (Love and Belongingness Needs) เช่น ความต้องการทั้งในแง่ของการให้และการได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการให้ได้รับการยอมรับ เป็นต้น สินค้าที่สามารถสนองความต้องการนี้ ได้แก่ ของขวัญ ส.ค.ส. เครื่องแบบดอกกุหลาบ ฯลฯ

5.4 ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) ซึ่งเป็นความต้องการการยกย่องส่วนตัว (Self-esteem) ความนับถือ (Recognition) และสถานะ (Status) จากสังคมตลอดจนเป็นความพยายามที่จะให้มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับบุคคลอื่น เช่น ความต้องการให้ได้รับการเคารพนับถือ ความสำเร็จ ความรู้ ศักดิ์ศรี ความสามารถ สถานะที่ดีในสังคมและมีชื่อเสียงในสังคมสินค้าที่สนองความต้องการในด้านนี้ ได้แก่ บ้านหรูหรร่า รถยนต์ราคาแพง แหวนเพชร เพอร์นิเจอร์ราคาแพง

5.5 ความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าบุคคลใดสามารถบรรลุความต้องการในขั้นนี้ จะได้รับการยกย่องเป็นบุคคลพิเศษ เช่น ความต้องการที่เกิดจากความสามารถ ทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ นักร้องหรือนักแสดงที่มีชื่อเสียง เป็นต้น สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการในขั้นนี้ได้แก่ ลีोटเตอร์ สัตว์กรรมตกแต่ง เครื่องสำอาง และปริญญาบัตร

ทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzbergs. 1959 : 60-61) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความพึงพอใจที่มีชื่อเรียกตามความนิยม คือ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยค่าจูน คือ ปัจจัยที่ให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลที่มีตลอดเวลา ถ้าไม่มี หรือลักษณะไม่สอดคล้องกับบุคคลในองค์กร บุคคลในองค์กรจะเกิดความไม่ชอบงานนั้นขึ้น มีดังนี้

1.1 นโยบายและการบริหารงานของหน่วยงาน (Company Policy and Administration) หมายถึง การจัดการและการบริหารองค์กร ติดต่อกับสื่อสารภายในองค์กร โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility Growth) หมายถึง การที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าในทักษะวิชาชีพ

1.2 ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relation Superior, Subordinate, Peers) หมายถึง การติดต่อด้วยท่าทาง หรือวาจา ที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดี สามารถทำงานร่วมกัน เข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

1.3 เงินเดือน (Salary) หมายถึง การเลื่อนขึ้นเงินเดือนในหน่วยงานเป็นที่พอใจ ของบุคคลในที่ทำงาน

1.4 สถานะของอาชีพ (Status) หมายถึง อาชีพเป็นที่ยอมรับ มีเกียรติและ ศักดิ์ศรี

1.5 ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal) หมายถึง ความรู้สึกดีหรือไม่ดี อันเป็นผลจาก การทำงาน เช่น การถูกย้ายไปตำแหน่งใหม่ที่ไกลครอบครัว

1.6 ความมั่นคงในงาน (Status) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคง ยั่งยืนของอาชีพและองค์การ

1.7 สภาพการทำงาน (Working Conditions) หมายถึง สภาพทางกายภาพ เช่น แสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน สิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ

1.8 เทคนิคของผู้นิเทศ (Supervision-Technical) หมายถึงความสามารถ หรือความยุติธรรมของผู้นิเทศ ในการดำเนินงานและบริหารงาน

2. ปัจจัยจูงใจ คือ ปัจจัยที่ทำให้คนชอบและรักงานทำให้ปฏิบัติงานประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบด้วย

2.1 สัมฤทธิ์ผลในการทำงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถแก้ปัญหา ต่างๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นครั้งผลงานสำเร็จจึงเกิดความรู้สึกพอใจในผลงานนั้น

2.2 การได้รับความยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับ จากผู้บังคับบัญชา เพื่อน ผู้มาขอคำปรึกษา หรือบุคคลในหน่วยงานอาจอยู่ในรูปของการยกย่อง ชมเชย แสดงความยินดี ให้กำลังใจ

2.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (The Work Itself) หมายถึง งานที่น่าสนใจ งานที่ต้องอาศัย ความคิดสร้างสรรค์ ทำทลายให้ลงมือทำ หรือเป็นงานที่ทำได้ตั้งแต่ต้นจนจบด้วยตัวคนเดียว

2.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดจากการรับ มอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ และมีอำนาจเต็มที่ไปควบคุมอย่างใกล้ชิด

2.5 ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง การได้เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ของบุคคลในองค์กร ได้มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม หรือได้รับการฝึกอบรม

3. ทฤษฎี อี อาร์ จี (ERG Theory) ของ อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1968)

ได้นำพื้นฐานความรู้จากทฤษฎีของ มาสโลว์ และเฮอรัชเบอร์เกอร์มาสร้างรูปแบบการจูงใจขึ้นใหม่ที่ ทิศคล้ายคลึงกัน โดยแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

3.1 ความต้องการอยู่รอด (E-existence) เป็นความต้องการทางร่างกายสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น หรือในองค์กรก็เป็น ค่าจ้าง โบนัสผลประโยชน์ตอบแทน สภาพการทำงานที่ดี และสัญญาว่าจ้าง เป็นต้น

3.2 ความต้องการความสัมพันธ์ (R-relatedness) เป็นความต้องการความสัมพันธ์ที่มีต่อกันกับบุคคลในองค์กร เป็นความต้องการทุกชนิดในเชิงมนุษย์สัมพันธ์

3.3 ความต้องการก้าวหน้าและเติบโต (G-growth) เป็นความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงสภาพ และความเติบโตก้าวหน้าของแรงงาน ความอยากเป็นผู้ริเริ่มบุกเบิก มีขอบเขตอำนาจขยายกว้างออกไป การพัฒนาเติบโตด้วยความรู้ ความสามารถในองค์กร ก็เป็นความต้องการความรับผิดชอบเพิ่ม การทำกิจกรรมใหม่ที่มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถใหม่ และการมีโอกาสดำรงตำแหน่งใหม่หลายด้านมากขึ้น

4. ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคคิลเลนด (McClelland, 1978) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความต้องการเหมือนกันเพียงแต่มีขนาดมากน้อยต่างกันเท่านั้น ความต้องการนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ

4.1 ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement : nAch) เป็นความต้องการที่จะบรรลุผลสำเร็จในงานที่มีความท้าทาย และการบรรลุมาตรฐานของงานที่ทำได้อย่างดีเยี่ยม บุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จในงานสูงจะพยายามหาหรือสร้างสถานการณ์ แข่งแข่งขันให้กับตนเอง เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จและต้องการได้รับผลจากการทำงานนั้นในทันทีด้วย บุคคลเช่นนี้มักหลีกเลี่ยงงานที่ยากเกินไป เนื่องจากมีความเสี่ยงกับความล้มเหลว

4.2 ความต้องการอำนาจ (Need for Power : nPow) เป็นความต้องการมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ อำนาจนี้มีสองลักษณะคือ อำนาจเชิงส่วนตัว (personal power) เป็นอำนาจที่ต้องการมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ต้องการให้คนอื่นภักดีต่อตนเอง เป็นส่วนตัว อีกลักษณะหนึ่งคือ อำนาจเชิงสถาบัน (institutional power) เป็นอำนาจที่มุ่งเน้นทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร

4.3 ความต้องการความสัมพันธ์ (Need for Affiliation : nAff) เป็นการต้องการความอบอุ่น และความเป็นมิตรกับคนอื่น จึงมักแสดงออกโดยหวังจะให้ได้รับการยอมรับจากคนอื่นจึงพยายามทำตนให้สอดคล้องกับความต้องการและความอยากได้ของคนอื่นและพยายามทำตนเป็นคนมีความจริงใจพยายามเข้าใจความรู้สึกคนอื่นให้มาก

จากทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 4 ทฤษฎีผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสอดคล้องโดยแสดงตามตารางดังนี้

ตาราง 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบ

ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ			
มาสโลว์	อัลเดอร์เฟอร์	แมคคิลเลนแลนด์	เฮอรัช เบอร์ก
ความต้องการ ทางด้านร่างกาย	ความต้องการอยู่รอด	ความต้องการด้าน ความสัมพันธ์ทาง สังคม	ปัจจัยค่าจุน
ความต้องการด้าน ความมั่นคง ปลอดภัย			
ความต้องการทาง สังคม และความรัก	ความต้องการ ความสัมพันธ์		
ความต้องการที่จะ ได้รับ	ความต้องการ ความก้าวหน้า	ความต้องการด้าน อำนาจ	ปัจจัยจูงใจ
การยกย่องนับถือ		ความต้องการด้าน ความสำเร็จ	
ความต้องการที่จะ ได้รับ			
ความสำเร็จในชีวิต			

จากตาราง 2.1 จะเห็นได้ว่าทฤษฎีแรงจูงใจที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบ 4 ทฤษฎีของ มาสโลว์อัลเดอร์เฟอร์ แมคคิลเลนแลนด์ และ เฮอรัชเบอร์กมีความสอดคล้องกันโดยแยกได้เป็น 3 ด้านดังนี้

1. ความต้องการด้านกายภาพ ทฤษฎีของมาสโลว์ได้กล่าวถึงความต้องการทางด้านร่างกายความต้องการด้านความปลอดภัยสอดคล้องกับทฤษฎีของอัลเดอร์เฟอร์ ที่กล่าวถึงความต้องการอยู่รอดและสอดคล้องกับทฤษฎีของเฮอรัชเบอร์กที่กล่าวถึงความเป็นอยู่ส่วนตัวและความมั่นคงในปัจจุบัน

2. ความต้องการด้านสังคม ทฤษฎีของมาสโลว์ กล่าวถึง ความต้องการด้านสังคม ความต้องการสอดคล้องกับทฤษฎีของอัลเดอร์เฟอร์ ที่กล่าวถึง ความต้องการด้านความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับทฤษฎีของแมคคิลเลนแลนด์ ที่กล่าวถึง ความต้องการความสัมพันธ์เช่นกัน สอดคล้องกับทฤษฎีของเฮอริชเบอร์เกอร์ ในส่วนของปัจจัยจูงใจ ที่กล่าวถึง ความต้องการ การยอมรับ นับถือ

3. ความต้องการด้านความสำเร็จ ทฤษฎีของมาสโลว์ กล่าวได้สอดคล้องกับทฤษฎีของอัลเดอร์เฟอร์ ที่กล่าวถึง ความต้องการความก้าวหน้าและเติบโตสอดคล้องกันทฤษฎีของแมคคิลเลนแลนด์ ที่กล่าวถึง ความต้องการความสำเร็จและสอดคล้องกับทฤษฎีของเฮอริชเบอร์เกอร์ ที่กล่าวถึง ในปัจจัยจูงใจในส่วนของความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลในการทำงาน จากการสังเคราะห์ ความสอดคล้องของทฤษฎีแรงจูงใจแบ่งออกได้ 3 ด้านดังที่กล่าวไว้ในข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความต้องการของบุคคลเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางกายภาพ ทางสังคมและความสำเร็จ

สุรชัย ไข้วตระกูล (2543 ; อ้างถึงใน สรวุฒิ ยิงโยชน์. 2550 : 8) กล่าวถึง แนวคิดของ นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่ได้เสนอเทคนิคการพัฒนาตนเอง ดังต่อไปนี้

1. การเสริมแรง หมายถึง การเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่พึงปรารถนา มีวิธีการ 2 วิธี ได้แก่

1.1 การเสริมแรงบวก คือ การให้สิ่งที่เป็นบวกที่พึงพอใจ เช่น ครูให้รางวัลแก่นักเรียน ที่ตั้งใจเรียน ก็จะมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น

1.2 การเสริมแรงลบ คือ การขจัดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาหรือสิ่งรบกวน เช่น มีเสียงดังรบกวนนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ การขจัดเสียงรบกวนก็จะทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจ

2. การลงโทษ หมายถึง การหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา มีวิธีการ 2 วิธี ได้แก่ การให้สิ่งที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การตำหนิ การดูค่า เป็นต้น และการขจัดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การตัดสิทธิ การปรับ เป็นต้น

3. การวางเฉย คือ การไม่เสริมแรง ไม่สนใจ ไม่ให้ความสำคัญต่อพฤติกรรม ที่ไม่พึงปรารถนาจะมีผลให้พฤติกรรมนั้นหยุดไป

4. การเลียนแบบจากตัวแบบ การเรียนรู้เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน กับสิ่งแวดล้อม ทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน

5. การควบคุมสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น เราจึงควรเลือกสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การทำงานและการใช้ชีวิต เช่น การสร้างอาคารเรียนให้มีอากาศถ่ายเท การสร้างห้องน้ำถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

6. การให้รู้ผลการกระทำ ช่วยให้นักเรียนรู้พฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมโดยที่บุคคลควรตระหนักถึงผลที่ตามมาจากพฤติกรรมที่แสดงออกไป

เปรมจิต เอกธรรมชาลย์ (2543 ; อ้างถึงใน ศราวุฒิ ยิง โยชน. 2550 : 8-9) กล่าวถึง ทฤษฎีการรู้คิดเกี่ยวกับอารมณ์ นักจิตวิทยาการรู้คิด มีความเห็นว่า อารมณ์เกิดจากผลรวมของปัจจัยหลายอย่าง เมื่อข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมส่งผ่านประสาทสัมผัสไปยังสมอง สมองเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ไว้ เพื่อจะนำมาใช้การแปลความหมายของเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งโดยปกติการแสดงอารมณ์มักแสดงออกในลักษณะเดียวกับที่เคยมีประสบการณ์ และการรับรู้มาก่อน อารมณ์ทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ทั้งในด้านของพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อารมณ์ในฐานะที่เป็นแรงจูงใจ มีดังนี้

1. ความกลัว เป็นแรงจูงใจที่ต้องการหนีให้พ้นจากสภาพที่ทำให้เกิดความกลัว และหลีกเลี่ยงที่จะไม่เกี่ยวข้องกับความกลัวนั้น
2. ความวิตกกังวล ผลรวมของอารมณ์ต่างๆ ที่เก็บกดไว้ เช่น ความรู้สึกไม่มั่นใจ ความรู้สึกไม่ปลอดภัย เป็นต้น
3. ความริษยา เป็นความกลัวการสูญเสียและความพ่ายแพ้
4. ความโกรธ เป็นตัวช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งทำลายต่อต้านและก้าวร้าว
5. ความพอใจ ความยินดี เป็นแรงจูงใจที่จะมีการพบปะสังสรรค์เข้าสังคม เพื่อความสนุกสนาน เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด
6. ความรัก เป็นความรู้สึกชื่นชอบที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ

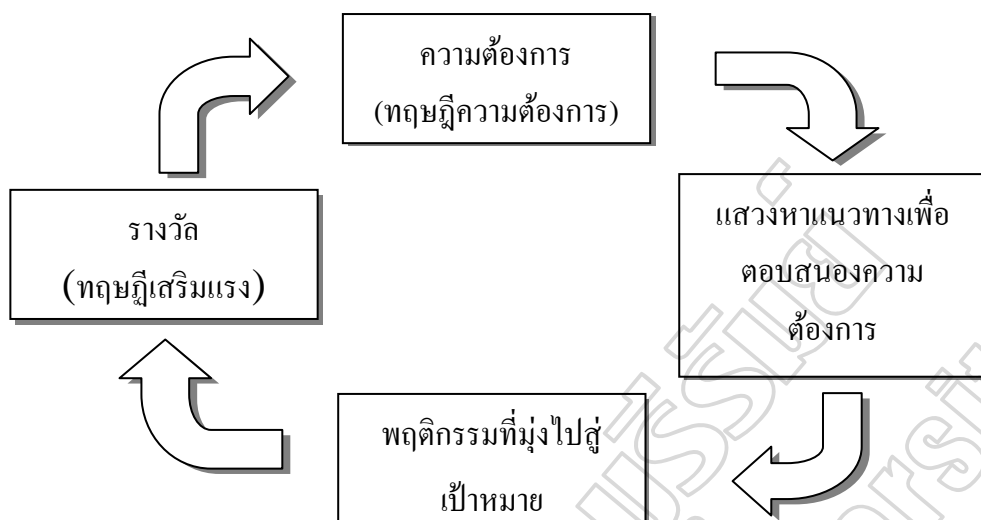
สมหมาย สร้อยนาคนพงษ์ (2543 ; อ้างถึงใน ศราวุฒิ ยิง โยชน. 2550 : 10)) กล่าวถึง ทฤษฎีแรงจูงใจเป็นแนวทางเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการบริการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดคนให้เหมาะสมกับงานได้ (Put the Right Man in the Right Job) โดยมีสมมุติฐานพื้นฐานที่ว่า แต่ละคนมีความแตกต่างกันและผู้บริหารจะต้องกำหนดเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติจนบรรลุความสำเร็จและเมื่อทำสำเร็จผู้บริหารจะต้องสร้างความมั่นใจว่าผู้ที่ทำงานจะมีความพึงพอใจในงานที่ตนเองทำอยู่ และพวกเขาจะได้รับรางวัลตอบแทนจากการทำงานนั้นๆ เป็นการสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้น อันจะเป็นแนวทางหนึ่งในการจูงใจให้คนทุ่มเทการทำงานให้มากขึ้น เช่น โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีบรรยากาศดี มีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการสร้างแรงดึงและแรงผลักดันให้นักเรียนอยากมาเรียนและขยันตั้งใจเรียน เพื่อผลการเรียนที่ดี สร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียน แรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

การที่มนุษย์ปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวันจนสำเร็จบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีสิ่งกระตุ้นให้เกิดความอยากในการทำสิ่งนั้นๆ ให้สำเร็จตามความต้องการ ซึ่งจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

สำนักงานนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยศรีปทุม (2546 : 37) ได้ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ สรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก เป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนั้นเป็นความรู้สึกที่แตกต่าง จากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้ เรียกว่าระบบความพึงพอใจโดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์มักได้แก่ทรัพยากรหรือสิ่งเร้า การวิเคราะห์ระบบความรู้สึกพึงพอใจ การศึกษาทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และความสุขแก่มนุษย์ ความพึงพอใจจะเกิดได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน

สมหมาย สร้อยนาคพงษ์ ได้กล่าวว่า แรงจูงใจเริ่มต้นด้วยความต้องการของบุคคลากรทำให้อาจต้องมีการตอบสนองความต้องการ โดยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือความพึงพอใจของบุคคล โดยมีรางวัลเป็นกลไกการเสริมแรงทำให้ประสบผลสำเร็จขึ้นได้

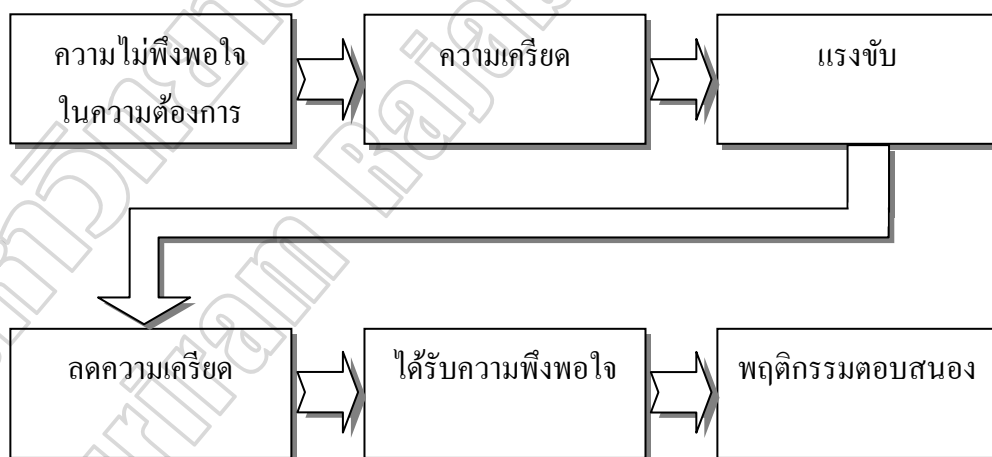
ดังภาพประกอบ 2.1

ภาพประกอบ 2.1 กลไกการเสริมแรง

ที่มา : สมหมาย สร้อยนาคพงษ์ (2543 ; อ้างถึงใน สรวาฐ ยิ่งประโยชน์. 2550 : 10)

روبินส์ ได้เสนอแผนผังกระบวนการจูงใจ โดยเริ่มจากความไม่พึงพอใจในความต้องการจนถึงการได้รับความพึงพอใจจนถึงพฤติกรรมตอบสนองในที่สุด ดังภาพประกอบนี้

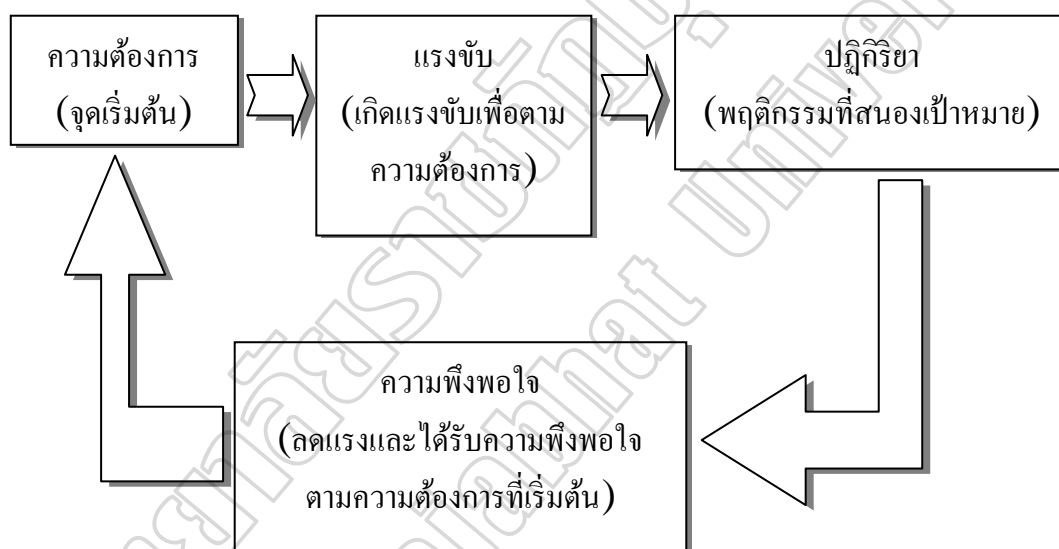
ภาพประกอบ 2.2 กระบวนการจูงใจ

ที่มา : روبินส์ (Robbins. 1988 ; อ้างถึงใน สรวาฐิ ยิ่งประโยชน์. 2550 : 10)

สโตนเนอร์และฟรีแมน ได้สรุปองค์ประกอบของทฤษฎีการจูงใจจะประกอบด้วย

1. ความต้องการ เป็นจุดเริ่มต้นที่เกิดขึ้น
2. แรงขับ เป็นแรงที่ทำให้ความต้องการที่สมบูรณ์
3. ปฏิกริยา เป็นพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
4. ความพึงพอใจ เป็นการลดแรงขับและสภาพความพึงพอใจที่ได้จากความต้องการ

ในจุดเริ่มต้น ดังภาพประกอบ 2.3

ภาพประกอบ 2.3 องค์ประกอบของทฤษฎีการจูงใจ

ที่มา : (Stoner & Freeman, 1992 ; อ้างถึงใน ศรารุณี ยิงโยชน์. 2550 : 11)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่สัมพันธ์กับโลกที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ซึ่งค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี เลว พอใจ ไม่พอใจ สนใจ ไม่สนใจ เป็นต้น โดยความพึงพอใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามสิ่งเร้า แรงจูงใจ หรือประสบการณ์ที่ได้รับ

บริบทของโรงเรียนสหวิทยาเขต ละหานทราย

โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก ตั้งอยู่เลขที่ 264 หมู่ 8 บ้านละหานทราย ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31170 โทรศัพท์ 044-649007, 044-349157 โทรสาร 044-649007 Website www.lrp.ac.th ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ lrpschool@hotmail.com มีเนื้อที่ 239 ไร่ 3 งาน 95 ตารางวา ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32

1.2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2. ข้อมูลด้านบริหาร

2.1 ชื่อ-สกุลผู้บริหาร นายสรายุทธ เสลารักษ์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

2.2.1 นายกิตติภพ เกาเกกุลวงศ์

2.2.2 นายสุพจน์ ปานใจนาม

2.2.3 นายสุรียา ศรีจันทร์

2.2.4 นางลักขมี พายูหะ

3. ประวัติโดยย่อ คำขวัญ และกลยุทธ์ของโรงเรียน

โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย เลขที่ 264 หมู่ 8 บ้านละหานทราย ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31170 มีเนื้อที่ 239 ไร่ 3 งาน 95 ตารางวา ตั้งขึ้นเมื่อปีการศึกษา 2514 ในวโรกาสพระราชพิธี รัชดาภิเษก อันเป็นมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติครบรอบปีที่ 25 ในวันที่ 9 มิถุนายน 2514 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งโรงเรียนขึ้น เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระองค์ท่าน จำนวน 9 โรงเรียน ตั้งอยู่ในทิศต่างๆ ทั้ง 8 ทิศ และให้ตั้งอยู่ส่วนกลางอีก 1 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

3.1 โรงเรียนราชประชาสมาสัยฝ่ายมัธยมศึกษารัชดาภิเษก จังหวัดสมุทรปราการ

3.2 โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.3 โรงเรียนท่าแซะรัชดาภิเษก อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

3.4 โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

3.5 โรงเรียนบ่อพลอยรัชดาภิเษก อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี

3.6 โรงเรียนพรหมบุรีรัชดาภิเษก อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

3.7 โรงเรียนปงรัชดาภิเษก อำเภอปง จังหวัดพะเยา

3.8 โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

3.9 โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก เปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2514

โดยนายกิมยง นันทวิเชตพงษ์ เป็นผู้บริหารคนแรก

ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ทางทิศตะวันออกของที่ว่าการอำเภอละหานทราย ติดทางหลวงสาย
ละหานทราย-บ้านกรวด ห่างจากตัวจังหวัดบุรีรัมย์ ประมาณ 95 กิโลเมตร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง ได้แก่
ทิศเหนือ โรงเรียนละหานทรายวิทยา อำเภอละหานทราย ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร ทิศใต้
โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา อำเภอละหานทราย ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร ทิศตะวันออก โรงเรียน
ตางพิทยาสรรค์ อำเภอละหานทราย ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร ทิศตะวันตก โรงเรียนปะคำ
พิทยาคม อำเภอปะคำ ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร

อักษรย่อโรงเรียน ล.ร.ภ.

สีประจำโรงเรียน เหลือง-น้ำเงิน สีเหลืองหมายถึง สีประจำรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นสี
ประจำวันพระราชสมภพ สีน้ำเงินหมายถึง รัชดา เป็นสัญลักษณ์ของความดี ความมีระเบียบ
ความมีคุณค่า และความกตัญญูต่ชาติ

คติธรรม น สียา โลก วฑฒโน หมายถึง อย่าเป็นคนรกโลก

วิสัยทัศน์ เรียนรู้อย่างสุขใจ ใฝ่คุณความดี มีปัญญาเลิศ

4. ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียนโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ตาราง 2.2 จำนวนนักเรียนโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 1	10	207	314	521
มัธยมศึกษาปีที่ 2	10	247	276	523
มัธยมศึกษาปีที่ 3	9	193	262	455
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	29	647	852	1,499
มัธยมศึกษาปีที่ 4	7	141	228	369
มัธยมศึกษาปีที่ 5	7	139	197	336
มัธยมศึกษาปีที่ 6	7	121	182	303
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	21	401	607	1,008
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1	1	2	47	49
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2	1	0	36	36
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 3	1	2	31	33
รวมประกาศนียบัตรวิชาชีพ	3	4	114	118
รวมทั้งสิ้น	53	1,052	1,573	2,625

5. ข้อมูลบุคลากร

จำนวนบุคลากรโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก จำแนกตามตำแหน่ง

ตาราง 2.3 จำนวนบุคลากรโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก

ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	รวม
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	-	1
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	3	-	3
ข้าราชการครูสายผู้สอน	31	43	74
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	4	4	8
พนักงานราชการ (ธุรการ)	-	1	1
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	1	1
ครูอัตราจ้าง	6	9	15
ลูกจ้างชั่วคราว	12	7	19
รวม	57	65	122

6. ทรัพยากร

6.1 อาคารเรียนแบบ 216 ค จำนวน 1 หลัง

6.2 อาคารเรียนแบบ 108 จำนวน 2 หลัง

6.3 อาคารเรียนแบบ 318 ล/พิเศษ จำนวน 2 หลัง

6.4 หอประชุม – โรงอาหาร แบบ 100/32 จำนวน 1 หลัง

6.5 หอประชุม – โรงพลศึกษา แบบ 100/ 27 จำนวน 1 หลัง

6.6 โรงฝึกงานอุตสาหกรรม มพช. (1m+ 1w) จำนวน 2 หลัง

6.7 โรงฝึกงานคหกรรม มพช. 2 (Gan “ H) จำนวน 1 หลัง

6.8 โรงฝึกงานเกษตรกรรม มพช.2 (แบบ A) จำนวน 1 หลัง

6.9 หอถ้ำน้ำประปา มพช. 2 รุ่น 3 จำนวน 1 หลัง

- 6.10 บ้านพักครูแบบมาตรฐาน จำนวน 10 หลัง
- 6.11 บ้านพักภารโรงแบบมาตรฐาน จำนวน 4 หลัง
- 6.12 ห้องน้ำ- ห้องส้วมแบบมาตรฐาน 6 ที่ จำนวน 5 หลัง
- 6.13 ห้องน้ำ – ห้องส้วมแบบ 6 ที่ / 27 จำนวน 2 หลัง
- 6.14 สนามฟุตบอล จำนวน 1 สนาม
- 6.15 สนามบาสเกตบอล จำนวน 2 สนาม
- 6.16 สนามวอลเลย์บอล จำนวน 2 สนาม
- 6.17 สนามตะกร้อ จำนวน 2 สนาม
- 6.18 สนามเปตอง จำนวน 2 สนาม

(สุพจน์ ปานใจงาม และคนอื่น ๆ. 2554 : 1-4)

โรงเรียนละหานทรายวิทยาคม

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 โรงเรียนละหานทรายวิทยา 15 หมู่ 9 บ้านโคกว่าน ตำบลโคกว่าน อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31170 Website www.school.obec.go.th/saiwitt มีเนื้อที่ 197 ไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ข้อมูลด้านบริหาร

2.1 ชื่อ-สกุลผู้บริหาร นายยุทธพงษ์ สนหอม ผู้อำนวยการโรงเรียน

3. ประวัติโดยย่อ

โรงเรียนละหานทรายวิทยา 15 หมู่ 9 บ้านโคกว่าน ตำบลโคกว่าน อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31170 มีเนื้อที่ 197 ไร่ เริ่มก่อตั้งและทำการสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2535 โดยท่านผู้อำนวยการประมุข ดวงศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก และได้มอบหมายให้ นายโกศล นาราช ผู้ช่วยผู้อำนวยการเป็นผู้ดูแลและบริหารงาน ปี พ.ศ. 2538 ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศให้เป็นโรงเรียนเอกเทศ ประกาศ ณ วันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538 ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนละหานทรายวิทยา” และแต่งตั้งให้ นายโกศล นาราช เป็นผู้บริหารโรงเรียนปี พ.ศ. 2540 กรมสามัญศึกษาอนุมัติให้โรงเรียนละหานทรายวิทยา เปิดทำการสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปี พ.ศ. 2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้แต่งตั้งให้ นายยุทธพงษ์ สนหอม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้อยสะแกกวาน อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนละหานทรายวิทยา จนถึงปัจจุบัน

อักษรย่อโรงเรียน ล.ว.

สีประจำโรงเรียน เหลือง-แดง สีเหลือง หมายถึง ความศรัทธา สีแดง หมายถึง ความสามัคคี

พุทธศักราชประจำ โรงเรียน โยคา เว ชายเต ฎริ หมายถึง ปัญญาย่อมเกิดเพราะการฝึกฝน
คติพจน์ของโรงเรียน เรียนดี กีฬาเด่น เน้นวินัย ใฝ่คุณธรรม

วิสัยทัศน์ โรงเรียนละหานทรายวิทยาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาผู้เรียน
ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม รักสิ่งแวดล้อม นำเทคโนโลยี
และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ตาราง 2.4 จำนวนนักเรียน โรงเรียนละหานทรายวิทยา จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3	32	23	55
มัธยมศึกษาปีที่ 2	3	32	41	73
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3	49	43	92
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	9	113	107	220
มัธยมศึกษาปีที่ 4	1	28	18	46
มัธยมศึกษาปีที่ 5	1	21	17	38
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2	30	29	59
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	4	79	64	143
รวมทั้งสิ้น	13	192	171	363

5. ข้อมูลบุคลากร
จำนวนบุคลากร โรงเรียนละหานทรายวิทยา

ตาราง 2.5 จำนวนบุคลากร โรงเรียนละหานทรายวิทยา จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	รวม
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	-	1
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	-	-	-
ข้าราชการครูสายผู้สอน	10	7	17
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	-	1	-
พนักงานราชการ (ธุรการ)	-	1	-
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	-	-
ครูอัตราจ้าง	1	-	1
ลูกจ้างชั่วคราว	2	-	2
รวม	14	9	23

6. ข้อมูลด้านทรัพยากร

- 6.1 อาคารเรียนชั่วคราวกึ่งถาวร 1 หลัง
- 6.2 อาคารเรียน 216 ล หลังคาทรงไทย 1 หลัง
- 6.3 อาคารเรียนแบบ 318 ล/พิเศษ จำนวน 2 หลัง
- 6.4 บ้านพักผู้บริหาร 207 1 หลัง
- 6.5 บ้านพักครู 203/27 4 หลัง
- 6.6 บ้านพักภารโรง /32 1 หลัง
- 6.7 ห้องน้ำห้องส้วมชายหญิงแบบ 6 ที่ 2 หลัง
- 6.8 สนามบาสเกตบอล 1 สนาม
- 6.9 สนามวอลเลย์บอล จำนวน 1 สนาม
- 6.10 สนามฟุตบอลมาตรฐาน 1 สนาม

6.11 สนามกีฬาเอนกประสงค์ 1 สนาม

(โรงเรียนละหานทรายวิทยาคม. 2554)

โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 430 หมู่ 5 บ้านหนองตาเยา ตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31170 โทรศัพท์ 044-780876 มีเนื้อที่ 50 ไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ข้อมูลด้านบริหาร

2.1 ชื่อ-สกุลผู้บริหาร นายอัครเดช หลาบนอก ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา ตั้งแต่ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 จนถึงปัจจุบัน

3. ประวัติโดยย่อ

โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา เดิมโรงเรียนสาขาของโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก ขยายสาขาขึ้นมาเพื่อให้เยาวชนในตำบลหนองแวง มีโอกาสศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาทัดเทียมกับคนอื่น ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนในตำบลหนองแวง ทุก ๆ หมู่บ้านช่วยกันบริจาควัสดุก่อสร้างและช่วยกันสร้างอาคารเรียนชั่วคราว และสภาตำบลหนองแวง ได้พิจารณาจัดสรรที่ดิน สปก. เนื้อที่ 50 ไร่ ให้สร้างโรงเรียนมัธยมประจำตำบลหนองแวง เปิดทำการเรียนการสอนเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 นายประมุต ดวงศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก มอบหมายให้ นายวิศิษฐ์ จะเรียกรัชมัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก ปฏิบัติหน้าที่ผู้ดูแลโรงเรียนสาขา ต่อมาเมื่อวันศุกร์ที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2535 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจัดตั้งให้เป็นโรงเรียนเอกเทศ ตั้งชื่อว่า โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา ที่มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งโรงเรียนเป็นพิเศษ ในโครงการโรงเรียนมัธยมเสมือนบ้านสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และแต่งตั้ง นายวิศิษฐ์ จะเรียกรัชมัย ให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา คนแรก ปีการศึกษา 2539 กรมสามัญศึกษาอนุมัติให้เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยาตั้งอยู่แนวชายแดนไทย-กัมพูชา ห่างจากที่ว่าการอำเภอละหานทราย 22 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ 130 กิโลเมตร

อักษรย่อโรงเรียน ร.จ.

สีประจำโรงเรียน ชมพู-ฟ้า สีชมพู เป็นสัญลักษณ์ ของความอบอุ่น อ่อนโยน ความน่ารัก ความปรารถนาดี และเอื้ออาทร สีฟ้า เป็นสัญลักษณ์ของ ความสะอาด ความปลอดภัย ความอิสระ เสรี ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการที่ไม่มีขอบเขต

คติพจน์โรงเรียน ปญญา นรานํ รตน์ หมายถึง ปัญญาเป็นดวงแก้วของมนุษย์

ปรัชญาโรงเรียน เรียนดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม นำสังคม

วิสัยทัศน์ มุ่งมั่นจัดการศึกษาให้ผู้เรียน ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และมีวิถีชีวิต

อยู่อย่างพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4. ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ตาราง 2.6 จำนวนนักเรียนโรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 1	1	19	14	33
มัธยมศึกษาปีที่ 2	1	12	16	28
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	25	18	43
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	3	56	48	104
มัธยมศึกษาปีที่ 4	2	28	24	52
มัธยมศึกษาปีที่ 5	2	24	38	62
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2	24	19	43
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	6	76	81	157
รวมทั้งสิ้น	9	132	129	261

5. ข้อมูลบุคลากร

จำนวนบุคลากร โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา

ตาราง 2.7 จำนวนบุคลากร โรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	รวม
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	-	1
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	-	-	-
ข้าราชการครูสายผู้สอน	5	7	12
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	1	2	3
พนักงานราชการ (ธุรการ)	-	1	1
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	-	-
ครูอัตราจ้าง	-	1	1
ลูกจ้างชั่วคราว	2	-	2
รวม	9	11	20

6. ข้อมูลด้านทรัพยากร

6.1 อาคารเรียนจำนวน 6 หลัง (พนมรุ้ง 1, พนมรุ้ง 2, นารายณ์ 2, บุรีเปาะ 1, บุรีเปาะ 2, ลำปะเทีย, ทรายทอง)

6.2 อาคารฝึกงานจำนวน 2 หลัง (อาคารเกษตร, อาคารอุตสาหกรรม)

6.3 อาคารสำนักงานจำนวน 1 หลัง (นารายณ์ 1)

6.4 อาคารหอประชุมจำนวน 1 หลัง

6.5 บ้านพักครูจำนวน 3 หลัง

6.6 ห้องน้ำ ห้องส้วม จำนวน 2 หลัง

6.7 เรือนเพาะชำจำนวน 1 หลัง

6.8 บ่อน้ำ จำนวน 1 บ่อ

6.9 สนามฟุตบอล 1 สนาม

6.10 สนามบาสเกตบอล 1 สนาม

6.11 สนามวอลเลย์บอล 2 สนาม

6.12 สนามตระกร้อ 1 สนาม

6.13 สนามเปตอง 1 สนาม

(อักษรเลข หลาบนอก และคนอื่น ๆ. 2554 : 1-5)

โรงเรียนตาจงพิทยาสรรค์

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 โรงเรียนตาจงพิทยาสรรค์ตั้งอยู่เลขที่ 111 หมู่ 12 บ้านคอนมัน ตำบลตาจง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ข้อมูลด้านบริหาร

2.1 ชื่อสกุลผู้บริหาร นายทักษิณ แก้วพลสง ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนตาจงพิทยาสรรค์

2.2 นายสมหมาย พรหมบุตร ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการ โรงเรียนตาจงพิทยาสรรค์

3. ประวัติโดยย่อ

โรงเรียนตาจงพิทยาสรรค์ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 111 หมู่ 12 บ้านคอนมัน ตำบลตาจง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เริ่มก่อตั้งและทำการเปิดสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 โดยเป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยนายประมุล ดวงศรี ผู้อำนวยการในขณะนั้น เป็นผู้ริเริ่มและให้การสนับสนุน โดยมีนายพหล ปราบริบูรณ์ อาจารย์ 2 โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก เป็นผู้ประสานงานจัดตั้งและทำหน้าที่ผู้บริหาร โรงเรียนสาขาในลำดับต่อมา การจัดตั้งโรงเรียนสาขาได้รับความร่วมมือและสนับสนุนทรัพย์สิน และแรงงานจากสภาตำบลตาจง ภายใต้การนำของ นายเชน เบ็ญจคุ้ม ประธานสภาตำบลในขณะนั้น ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ตำบลตาจง อำเภอละหานทราย และตำบลหนองไผ่งาม อำเภอบ้านกรวด

โรงเรียนตาจงพิทยาสรรค์ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นโรงเรียนรัฐบาลตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ตั้งโรงเรียนรัฐบาล ประกาศ ณ วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 จัดการเรียนการสอนแบบสหศึกษา ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยเปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในปีการศึกษา 2537 และเปิดทำการสอน

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในปีการศึกษา 2541

อักษรย่อของโรงเรียน ต.จ.

สี่ประจำโรงเรียน น้ำเงิน-ชมพู

คติธรรมของโรงเรียน “นฤติ ปญญา สมาอาภา” แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

วิสัยทัศน์ โรงเรียนตากจงพิทยาสรรค์ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และ
ค่านิยมแห่งความเป็นไทย มีความรู้ทักษะที่เป็นสากล สามารถเรียนรู้จนบรรลุศักยภาพสูงสุด และ
อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เราจะรวมพลังทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ

4. ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับที่เปิดสอน

ตาราง 2.8 จำนวนนักเรียน โรงเรียนตากจงพิทยาสรรค์ จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 1	5	95	97	192
มัธยมศึกษาปีที่ 2	5	97	99	196
มัธยมศึกษาปีที่ 3	4	71	94	165
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	14	263	290	553
มัธยมศึกษาปีที่ 4	2	39	30	69
มัธยมศึกษาปีที่ 5	2	24	25	49
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2	17	22	39
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	6	80	77	157
รวมทั้งสิ้น	20	333	361	694

5. ข้อมูลบุคลากร

จำนวนบุคลากร โรงเรียนตากพิทยาสรรค์

ตาราง 2.9 จำนวนบุคลากร โรงเรียนตากพิทยาสรรค์ จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	รวม
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	-	1
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	-	1
ข้าราชการครูสายผู้สอน	6	10	16
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	3	4	7
พนักงานราชการ (ธุรการ)	-	1	1
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	1	1
ครูอัตราจ้าง	1	1	2
ลูกจ้างชั่วคราว	5	1	6
รวม	17	18	35

6. ข้อมูลด้านทรัพยากร

- 6.1 อาคารเรียนชั่วคราวกึ่งถาวร 1 หลัง
- 6.2 อาคารเรียน 216 ล หลังคาทรงไทย 1 หลัง
- 6.3 บ้านพักผู้บริหาร 207 1 หลัง
- 6.4 บ้านพักครู 203/27 2 หลัง
- 6.5 บ้านพักภารโรง /32 1 หลัง
- 6.6 สนามบาสเกตบอล 1 สนาม
- 6.7 ห้องน้ำห้องส้วมชายหญิงแบบ 6 ที่ 2 หลัง
- 6.8 สนามฟุตบอลมาตรฐาน 1 สนาม
- 6.9 สนามกีฬาเอนกประสงค์ 1 สนาม
- 6.10 สระน้ำ 1 สระ

6.11 หอถ้ำประปา 1 หลัง

(สมหมาย พรหมบุตรและคนอื่น ๆ. 2554 : 1-5)

โรงเรียนปะคำพิทยาคม

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 โรงเรียนปะคำพิทยาคม ตั้งอยู่หมู่ที่ 18 หมู่บ้านหนองต้อพัฒนา ตำบลหูทำนบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีเนื้อที่ 100 ไร่

1.2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ข้อมูลด้านบริหาร

2.1 ชื่อ-สกุลผู้บริหาร นายวัชรบูรณ์ บุญชู ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนปะคำพิทยาคม

3. ประวัติโดยย่อ

โรงเรียนปะคำพิทยาคม ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยเป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้สถานที่ทำการเรียนการสอนชั่วคราวบริเวณสำนักงานประปาส่วนภูมิภาค อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งให้ นายสรายุทธ เสลา รักษ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนร่มเกล้าบุรีรัมย์ มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนปะคำพิทยาคม และในวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2537 โรงเรียนได้ย้ายจากที่ทำการสำนักงานประปาส่วนภูมิภาค อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 100 ไร่ มีอาณาเขต ทิศเหนือติดถนนสายปะคำ-ละหานทราย ทิศใต้ติดคลองชลประทานและไร่นาของราษฎร ทิศตะวันออกติดหมู่บ้านหนองต้อ ทิศตะวันตก ติดกับพื้นที่สถานีกักกันสัตว์บุรีรัมย์

อักษรย่อของโรงเรียน ป.ค.

สีประจำโรงเรียน เหลือง-ฟ้า

คติธรรมของโรงเรียน “ปัญญา ประิสุขฉติ” คนย่อมนับสุทธิได้ด้วยปัญญา

วิสัยทัศน์ มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรม นำวิชาการ สานเทคโนโลยี มีธรรมาภิบาล

มาตรฐานการศึกษาชาติ ตามรอยพระบาทปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียนตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ตาราง 2.10 จำนวนนักเรียน โรงเรียนปะคำพิทยาคม จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม
		ชาย	หญิง	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	1	14	17	31
มัธยมศึกษาปีที่ 2	1	15	12	27
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	9	16	25
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	3	38	45	83
มัธยมศึกษาปีที่ 4	1	16	12	28
มัธยมศึกษาปีที่ 5	1	11	18	29
มัธยมศึกษาปีที่ 6	1	11	15	26
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	3	38	45	83
รวมทั้งสิ้น	6	76	90	166

5. ข้อมูลบุคลากร

จำนวนบุคลากร โรงเรียนปะคำพิทยาคม

ตาราง 2.11 จำนวนบุคลากร โรงเรียนปะคำพิทยาคม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	รวม
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	-	1
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	-	-	-
ข้าราชการครูสายผู้สอน	8	2	10
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	-	-	-
พนักงานราชการ (ธุรการ)	-	-	-
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	-	-
ครูอัตราจ้าง	1	-	1
ลูกจ้างชั่วคราว	2	-	2
รวม	12	2	14

6. ข้อมูลด้านทรัพยากร

6.1 อาคารเรียนแบบเบ็ดเสร็จ ก ข ค และแบบ 108 ล 4 หลัง

6.2 บ้านพักครู 2 หลัง

6.3 บ้านพักภารโรง 1 หลัง

6.4 โรงอาหาร 1 หลัง

6.5 ห้องน้ำห้องส้วม 2 หลัง

6.6 ดึงเก็บน้ำฝน ฝ.33 2ชุด

6.7 สนามบาสเกตบอล 1 สนาม

6.8 สนามวอลเลย์บอล 1 สนาม

6.9 สนามฟุตบอล 1 สนาม

6.10 สนามกะกร้อ 1 สนาม

- 6.11 สนามเปตอง 1 สนาม
- 6.12 สระน้ำปูพลาสติก 1 บ่อ
- 6.13 หอถ้ำน้ำประปา แบบ 9/9 1 ชุด
- 6.14 เสาธง 1 ชุด

(สุมิตร อันทามา และคนอื่น ๆ. 2554 : 1-4)

โรงเรียนไทยเจริญพิทยาคม

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 โรงเรียนไทยเจริญพิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 330 หมู่ 5 บ้านโคกปราสาท ถนนปะคำ-เสิงสาง ตำบลไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31220 โทรศัพท์ 044-654229-30 โทรสาร 044-654230 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Thaichareon@gmail.com สังกัดสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ข้อมูลด้านบริหาร

2.1 ชื่อ-สกุลผู้บริหาร นางสาวสารภี จีน ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนร่วมจิตต์วิทยา

2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนนางสาวกัญญาภัค ราชแก้ว

3. ประวัติโดยย่อ

โรงเรียนไทยเจริญวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 330 หมู่ที่ 5 ตำบลไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ 60 ไร่ โดยประชาชนบริจาคที่ดินให้และช่วยกันก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราว เป็นอาคารเรียนหลังแรก เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2520 โดยมี นายประสงค์ กริทธิ ศึกษาธิการอำเภอละหานทราย เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ ในปี พ.ศ. 2546 โรงเรียนไทยเจริญวิทยาได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ของอำเภอปะคำ

ที่ตั้งของโรงเรียนไทยเจริญวิทยาอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอปะคำ ติดทางหลวงสายปะคำ-เสิงสาง ห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ 87 กิโลเมตร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ข้างเคียง ได้แก่ ทิศเหนือ โรงเรียนทุ่งแสงทองพิทยาคม อำเภอนางรอง ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร ทิศตะวันออก โรงเรียนปะคำพิทยาคม อำเภอปะคำ ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร ทิศตะวันตก โรงเรียนเสิงสาง อำเภอเสิงสาง ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร อักษรย่อโรงเรียน ท.ว.

สี่ประจำโรงเรียน ฟ้า-ชมพู สีฟ้า หมายถึง ความสว่างแจ่มใส สีชมพู หมายถึง การอยู่
ร่วมกันด้วยความรักและความสามัคคี

คติธรรม “สามัคคี สงฺฆสฺส พฺล” สามัคคีคือพลัง

คติพจน์ ประพฤติ มีวินัย ใฝ่ศึกษา พัฒนาชุมชน

คำขวัญ เครื่องครัดวินัย มีน้ำใจนักกีฬา สร้างความสามัคคี ทำความดีทุกวัน

ปรัชญา ประพฤติดี วิชาดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม

4. ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับที่เปิดสอน

ตาราง 2.12 จำนวนนักเรียนโรงเรียนไทยเจริญวิทยา จำแนกตามระดับที่เปิดสอน

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 1	2	20	27	47
มัธยมศึกษาปีที่ 2	2	30	30	60
มัธยมศึกษาปีที่ 3	2	38	28	66
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	6	88	85	173
มัธยมศึกษาปีที่ 4	3	53	58	101
มัธยมศึกษาปีที่ 5	3	62	46	108
มัธยมศึกษาปีที่ 6	3	36	51	87
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	9	151	155	306
รวมทั้งสิ้น	15	239	240	479

5. ข้อมูลบุคลากร

จำนวนบุคลากร โรงเรียนไทยเจริญวิทยา

ตาราง 2.13 จำนวนบุคลากร โรงเรียนไทยเจริญวิทยา จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	รวม
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	-	1	1
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	-	1	1
ข้าราชการครูสายผู้สอน	8	13	21
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	1	2	3
พนักงานราชการ (ธุรการ)	-	-	-
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	1	1
ครูอัตราจ้าง	2	2	4
ลูกจ้างชั่วคราว	3	-	3
รวม	14	20	34

6. ทรัพยากร

6.1 อาคารเรียนแบบ 216 ค จำนวน 1 หลัง

6.2 อาคารเรียนแบบ 108 จำนวน 1 หลัง

6.3 อาคารเรียนแบบ 318 ล/พิเศษ จำนวน 1 หลัง

6.4 หอประชุม – โรงอาหาร แบบ 100/32 จำนวน 1 หลัง

6.5 หอประชุม – โรงพลศึกษา แบบ 100/ 27 จำนวน 1 หลัง

6.6 โรงฝึกงานอุตสาหกรรม มพช. (1m+ 1w) จำนวน 1 หลัง

6.7 โรงฝึกงานเกษตรกรรม มพช.2 (แบบ A) จำนวน 1 หลัง

6.8 บ้านพักครูแบบมาตรฐาน จำนวน 6 หลัง

6.9 บ้านพักภารโรงแบบมาตรฐาน จำนวน 2 หลัง

6.10 ห้องน้ำ- ห้องส้วมแบบมาตรฐาน 6 ที่ จำนวน 4 หลัง

6.11 ห้องน้ำ – ห้องส้วมแบบ 6 ที่ / 27 จำนวน 1 หลัง

6.12 สนามฟุตบอล จำนวน 1 สนาม

6.13 สนามบาสเกตบอล จำนวน 1 สนาม

6.14 สนามวอลเลย์บอล จำนวน 1 สนาม

6.15 สนามตะกร้อ จำนวน 1 สนาม

(กำไลทิพย์ ราชแก้ว และคนอื่นๆ. 2554 : 1-7)

โรงเรียนร่วมเกล้า บุรีรัมย์

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 โรงเรียนร่วมเกล้า บุรีรัมย์ ตั้งอยู่เลขที่ 99 หมู่ที่ 7 ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ทั้งหมด 164 ไร่ 38 ตารางวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32

1.2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ข้อมูลด้านบริหาร

2.1 ชื่อ-สกุลผู้บริหาร นายสรกฤษ นพธรรวูฒิ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

2.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน ประกอบด้วย

2.2.1 นางดารินทร์ เสถารักษ์

2.2.2 นายพิมลศักดิ์ สืบสำราญ

3. ประวัติโดยย่อ

เมื่อปี พ.ศ. 2522 กองทัพอากาศที่ 2 มีโครงการจัดสร้างโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ขึ้นที่หมู่บ้านป่าไม้สหกรณ์ ตำบลโนนดินแดง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ของหมู่บ้านชายแดนในเส้นทางสายละหานทราย-ดาพระยา ตามโครงการการจัดตั้งโรงเรียนในท้องถิ่นทุกคันดาร์เพื่อให้สอดคล้องตามโครงการพระราชดำริในการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในเขตพื้นที่นี้

ในปีการศึกษา 2524 ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการสถานที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อจะได้เปิดทำการสอนให้ทันในต้นปีการศึกษา 2524 คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งได้ประชุมปรึกษาหารือพิจารณาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ที่ประชุมมีความเห็นว่าอาคารและสถานที่โรงเรียนร่วมเกล้าซึ่งกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่นั้นมีความเหมาะสมที่จะเปิดเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ ตั้งอยู่ เลขที่ 99 หมู่ที่ 7 ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ สภาพเป็นที่ราบสูงหรือเนินเขา ห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 164 ไร่ 38 ตารางวา ทิศเหนือ ติดกับโรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง ทิศตะวันออก ติดกับอนุสาวรีย์เราสู้ ทิศตะวันตก ติดกับโรงพยาบาลโนนดินแดง ทิศใต้ ติดกับหมู่บ้านป่าไม้สหกรณ์

อักษรย่อโรงเรียน ร.ก.

ปรัชญาโรงเรียน รักศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ

คำขวัญประจำโรงเรียน นามพระราชทาน โครงการพระราชดำริ วิถีพุทธ สูดยอศภูมิทัศน์ พัฒนาชุมชน ต้นแบบโรงเรียนในฝัน

สีประจำโรงเรียน น้ำเงิน-เหลือง สีน้ำเงิน หมายถึง ความขยัน ความอดทน ความสามัคคี สีเหลือง หมายถึง ปัญญาหรือแสงสว่างที่นำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น

4. ข้อมูลนักเรียน

จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ตาราง 2.14 จำนวนนักเรียนโรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ชั้นเรียน	จำนวนนักเรียน		
	ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 1	116	119	235
มัธยมศึกษาปีที่ 2	124	134	258
มัธยมศึกษาปีที่ 3	115	129	244
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	355	382	737
มัธยมศึกษาปีที่ 4	81	92	173
มัธยมศึกษาปีที่ 5	25	85	110
มัธยมศึกษาปีที่ 6	43	93	136
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	149	270	419
รวมทั้งสิ้น	504	652	1,156

5. ข้อมูลบุคลากร

จำนวนบุคลากรโรงเรียนร่วมเกล้า บุรีรัมย์

ตาราง 2.15 จำนวนบุคลากรโรงเรียนร่วมเกล้า บุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ชาย	หญิง	รวม
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	-	1
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	1	2
ข้าราชการครูสายผู้สอน	18	24	42
พนักงานราชการ (ครูผู้สอน)	3	-	3
พนักงานราชการ (ธุรการ)	-	1	1
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	-	-
ครูอัตราจ้าง	3	4	7
ลูกจ้างชั่วคราว	7	1	8
รวม	33	31	64

6. ทรัพยากร

6.1 อาคารเรียนแบบ 216 ค จำนวน 1 หลัง

6.2 อาคารเรียนแบบ 108 จำนวน 1 หลัง

6.3 อาคารเรียนแบบ 318 ล/พิเศษ จำนวน 1 หลัง

6.4 หอประชุม – โรงอาหาร แบบ 100/32 จำนวน 1 หลัง

6.5 หอประชุม – โรงพลศึกษา แบบ 100/ 27 จำนวน 1 หลัง

6.6 โรงฝึกงานอุตสาหกรรม มพช. (1m+1w) จำนวน 1 หลัง

6.7 โรงฝึกงานคหกรรม มพช. 2 (Gan “ H) จำนวน 1 หลัง

6.8 โรงฝึกงานเกษตรกรรม มพช.2 (แบบ A) จำนวน 1 หลัง

6.9 หอพักนักเรียนแบบกองกำลังสุรนารี จำนวน 1 หลัง

6.10 หอพักนักเรียนกรมสามัญศึกษา 8 ที่ จำนวน 2 หลัง

- 6.11 หอถังน้ำประปา มพช. 2 รุ่น 3 จำนวน 1 หลัง
- 6.12 บ้านพักครูแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 หลัง
- 6.13 บ้านพักครูแบบมาตรฐาน จำนวน 6 หลัง
- 6.14 บ้านพักภารโรงแบบมาตรฐาน จำนวน 2 หลัง
- 6.15 ห้องน้ำ- ห้องส้วมแบบมาตรฐาน 6 ที่ จำนวน 4 หลัง
- 6.16 ห้องน้ำ – ห้องส้วมแบบ 6 ที่ / 27 จำนวน 1 หลัง
- 6.17 สนามฟุตบอล จำนวน 1 สนาม
- 6.18 สนามบาสเกตบอล จำนวน 1 สนาม
- 6.19 สนามวอลเลย์บอล จำนวน 1 สนาม
- 6.20 สนามตะกร้อ จำนวน 1 สนาม

(ดาริน เสลาภิรักษ์และคนอื่น ๆ. 2554 : 1-6)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศิริเพ็ญ คงพิทยาพันธุ์ (2548 : 81-85) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานในโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานในโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน ยกเว้นต่อลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก
2. ระดับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนเอกชน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ระดับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนเอกชน จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันทุกด้าน
4. ระดับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนเอกชนจำแนกตามอายุโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา
5. ระดับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนเอกชนจำแนกตามจำนวนชั่วโมงการปฏิบัติการสอน โดยรวมแตกต่างกันเฉพาะด้านความมั่นคง ก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุริยะ กองเงิน (2549 : 87) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการบริการอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนวิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนวิเบศร์ ทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน

2. ในภาพรวมครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนวิเบศร์ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริเวณโรงเรียน ด้านอาคารเรียน และด้านห้องน้ำ-ห้องส้วม

ทรงพล มณีทอง (2550 : 42-43) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพภายในโรงเรียนนิเวศน์วารินทร์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความพึงพอใจที่มีต่อสภาพศูนย์การเรียนรู้เท่านั้นที่อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ระดับปานกลาง

2. ความพึงพอใจ จำแนกตามเพศ พบว่าในภาพรวมนักเรียนชายมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมด้านกายภาพภายในโรงเรียนสูงกว่านักเรียนหญิง ถ้าพิจารณาเฉพาะรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชายยังสูงกว่านักเรียนหญิง ยกเว้นด้านสภาพห้องสมุดที่มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน

3. ความพึงพอใจ จำแนกตามระดับชั้นพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมด้านกายภาพภายในโรงเรียนสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ปณิตต์พันธุ์ พึ่งจิตร (2550 : 104-107) ได้ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ มีความขยันหมั่นเพียรใช้เวลาว่างค้นคว้าเพิ่มเติม เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ สามารถใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล มีการแก้ปัญหาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำโครงการเป็นบางครั้ง

2. นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียน ด้านการบริหารงาน วิชาการและด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

3. เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นการศึกษา และสถานศึกษาแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แตกต่างกัน นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียน และด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน

4. เมื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน จำแนกตามพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีความขยันหมั่นเพียรแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนแตกต่างกัน

ศราวุฒิ ยิ่งโยชน์ (2550 : 41-44) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการ จัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก คือ โรงอาหารในด้านแสงสว่าง รองลงมา คืออาคารอำนวยการในด้านความสะอาด และห้องสมุดในด้านแสงสว่าง มีความพึงพอใจในระดับ น้อยที่สุดคือห้องน้ำในด้านความสะอาด

กรองทอง วันสวัสดิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ สภาพแวดล้อมทางการเรียนจำแนกตามเพศโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนจำแนกเป็นช่วงชั้น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ยกเว้นด้านกลุ่มเพื่อนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สักรินทร์ บุญกว้าง (2551 : 58-60) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการจัด สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอวิเชียรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูปฏิบัติการสอนมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม สภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือด้านอาคารสถานที่ และด้านความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน

คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน และด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลอยู่ในระดับมาก แต่มีความพึงพอใจด้านภูมิทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง

2. คุรุปฏิบัติกรสอนที่มีเพศต่างกัน และมีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยรวม และเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน และด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคุรุปฏิบัติกรสอนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยรวม ด้านบริหารจัดการ และด้านการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสรุป คุรุปฏิบัติกรสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเวียงชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีความพึงพอใจในระดับมากต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคุรุปฏิบัติกรสอน ที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน ซึ่งข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จิปภานัท สันตติลล (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพการจัดการสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนเมืองพิทยา 8 สังกัดเมืองพิทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพการจัดการแวดล้อมของโรงเรียนเมืองพิทยา 8 สังกัดเมืองพิทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับความพึงพอใจเรียงอันดับจากระดับความคิดเห็นมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงาน ด้านบุคลากร ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านอาคารสถานที่

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อสภาพการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเมืองพิทยา 8 จำแนกตามเพศของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนเพศหญิงมีระดับความพึงพอใจมากกว่าเพศชาย

จำแนกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อสภาพการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเมืองพิทยา 8 โดยรวม และรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีระดับความพึงพอใจมากกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จำแนกตามระดับชั้นที่เข้าศึกษา พบว่า มีระดับความพึงพอใจต่อสภาพการจัดการ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเมืองพัทยา 8 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีความพึงพอใจแตกต่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 2 ด้าน โดยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษามีความพึงพอใจมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษา

นันทวัน มุสิกบุตร (2552 : 59-61) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการ จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมแล้วรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่
2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของ โรงเรียน สว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ
3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของ โรงเรียน สว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามช่วงชั้น พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อม ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จิรายุ คุณสืบพงษ์พันธ์ (2554 : 60-62) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการ จัด สภาพแวดล้อมของโรงเรียนพงศ์สิริวิทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพงศ์สิริวิทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการ สอน กลุ่มเพื่อน และการบริหารงาน มีเพียงด้านเดียวที่ได้ระดับปานกลาง คือ ด้านอาคารสถานที่
2. ผลการเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของ โรงเรียน พงศ์สิริวิทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ นักเรียนชายมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีเพียง 1 ด้านที่มีความพึงพอใจระดับปานกลาง คือ ด้านอาคารสถานที่ นักเรียนหญิง มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนพงศ์สิริวิทยา จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของ โรงเรียน พงศ์สิริวิทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม ระดับชั้นของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ระดับชั้นของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการจัดการเรียนการสอน ระดับมาก และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ ด้านการบริหารงาน และด้านอาคารสถานที่ เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพงศ์ศิริวิทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวม ด้านอาคารสถานที่ ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีเพียงด้านเดียว ที่ไม่แตกต่างกัน คือ ด้านกลุ่มเพื่อน

สุทนต์ มานะสุวรรณ (2554 : 61) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยการสาธารณสุขสุจริตินทร จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.74 ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยด้านสังคม เกี่ยวกับหลักสูตรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยด้านสังคม เกี่ยวกับเพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิฐานะเดิม ประสบการณ์การเป็นผู้นำนักศึกษา ความประทับใจในวิทยาลัยการสาธารณสุขสุจริตินทร จังหวัดยะลา ความรู้สึกผูกพันกับวิทยาลัยการสาธารณสุขสุจริตินทร จังหวัดยะลา และการได้รับข่าวสารจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสุจริตินทร จังหวัดยะลาไม่มีความแตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

เจม (Jaime, 1972 : 6758-A) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อวิทยาลัยครูบุกิดนอน (bukidnon Normal College) ประเทศฟิลิปปินส์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นิสิตปริญญาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนระหว่างปีการศึกษา 1970 - 1971 จำนวนจำนวน 545 คน ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกัน และการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในทางลบมีแนวโน้มก่อให้เกิดลักษณะก้าวร้าวในการทำงานเดียวกัน การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในทางบวก ก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตที่ใช้เวลาศึกษาอยู่ในสถาบันประเมินสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาตามเพศและวัน ปรากฏว่า นิสิตเพศชายประเมินสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำกว่านิสิตหญิง ขณะเดียวกันก็ยังได้ข้อสรุปการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยในทางลบนั้น มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นเลิศทางวิชาการและบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนิสิตด้วย

ฮอโรวิทซ์ และ ออทโท (Horowitz & Otto, 1973 : 242) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนในห้องเรียนที่จัดแบบเดิม และกลุ่มที่เรียนในห้องเรียนที่จัดแบบใหม่ คือ ทาสีหลากสี ฝาห้องเคลื่อนที่ได้ ระบบแสงไฟแบบใหม่ ที่นั่ง

นุ่มสบาย และเคลื่อนย้ายได้ ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างในเรื่องการเรียน สำหรับนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีพฤติกรรมในห้องเรียนแตกต่างกัน คือ นักศึกษาในห้องเรียนแบบใหม่ มาเข้าเรียนกันมากกว่านักศึกษาที่เรียนห้องเรียนแบบเก่า นักศึกษาในห้องเรียนแบบใหม่มีการรวมกลุ่มในหมู่นักศึกษามากกว่านักศึกษาในห้องเรียนแบบเก่า

ไรซ์ (Rice. 1975 : 7440) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยเปอร์ดู (Purdue University) พบว่า ทักษะของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกับเป้าหมายในการศึกษากิจกรรมต่างๆ ความพึงพอใจและบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อซกัล บอน และ แอนเดอร์เซ็น (Ozgul, Boone & Andersen. 2004 : 1527-1546) ได้ศึกษาทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนตุรกีชั้นปีที่ 4 – 8 จำนวน 458 คน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างด้านทัศนคติระหว่างเพศ ระดับการศึกษา คณะนิเวศวิทยา ศาสนา สภาพทางเศรษฐกิจของนักเรียนและสถานที่ตั้งของโรงเรียน พบว่าเพศและระดับการศึกษาของนักเรียน มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่มีคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์สูง มีทัศนคติเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม และนักเรียนที่มีรายได้สูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในเมืองมีทัศนคติเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำและอาศัยอยู่แถบชานเมือง

ฮินปิง และ ยอร์ (Hsin-Ping & Yore. 2005 : 419-448) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรม ทัศนคติ ความตระหนัก อารมณ์ และความรู้ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม ระหว่างนักเรียนชั้นปีที่ 5 ประเทศแคนาดากับประเทศไต้หวัน ซึ่งทั้งสองประเทศนี้มีประเพณีและวัฒนธรรมที่ต่างกัน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ค่าสถิติ t และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาต่อสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มพบว่า ไม่ต่างกันไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มพบว่า ไม่ต่างกันไม่ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบภายในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่มก็ตาม นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า โทรทัศน์เป็นแหล่งที่ให้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากที่สุดสำหรับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม และตัวแปรด้านอารมณ์ด้านการเรียนการสอนแบบได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้รู้ถึงคุณค่าของการรักษาสิ่งแวดล้อม ให้ผลสัมฤทธิ์สูงกว่า ตัวแปรด้านการเรียนการสอนแบบการให้องค์ความรู้เพียงอย่างเดียว

มาร์สเด็น (Marsden. 2006 : 116-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในด้านความปลอดภัยทางสิ่งแวดล้อมและความมีระเบียบของเด็กลงในโรงเรียนทางทิศใต้ของ แคลิฟอร์เนีย โดยทำการเก็บตัวอย่างในกลุ่มนักเรียนจำนวน 256 คน ใน 10 โรงเรียน ซึ่งพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ความสะอาดในโรงเรียน

มีความสัมพันธ์กันกับความสำเร็จของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวก
ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสำเร็จของนักเรียน แต่พฤติกรรมของนักเรียนที่ยากจน
มีบทบาทที่สำคัญในการสนับสนุนในการรักษาระเบียบวินัยอย่างดี

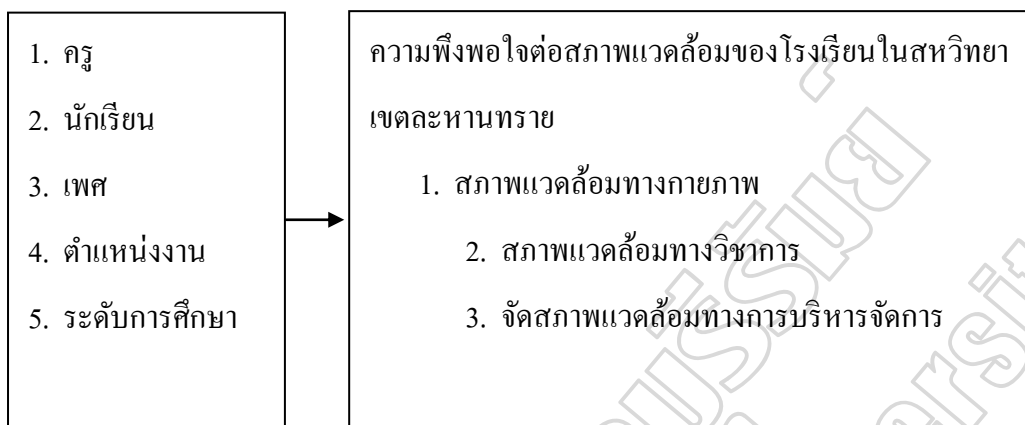
จากผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนก็คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน การพัฒนา
สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจะทำให้สภาพของโรงเรียนสวยงาม น่าอยู่ สามารถใช้ประโยชน์
ในการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งรวมถึงครูและบุคลากร
ในโรงเรียน ทั้งทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา
นักเรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขหากสภาพแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน
โดยสามารถบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำเสนอภาพรวมเป็น
กรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม โดยแบ่งการจัดสภาพแวดล้อม
ออกเป็น 3 ด้านได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อม
ทางการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชเนศ ขำเกิด (2541 : 1) ที่ได้กล่าวไว้ว่า
การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศ
และสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการบริหารจัดการ
โดยได้รับความร่วมมือจากคณะครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นใจ
ในผลสำเร็จของการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและให้มีการพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านวิชาการ ร่างกาย จิตใจ คุณธรรม จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม
การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนของนักเรียน และการสอนของครู
จากแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ
ต่อการเรียนของนักเรียนเพราะจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เต็มตามศักยภาพ
เกิดการตื่นตัว รวมถึงการส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สูงขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาความพึงพอใจสภาพแวดล้อมโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร
ที่จะศึกษา 3 ด้านคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อม
ทางการบริหารจัดการในสหวิทยาเขตละหานทราย สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
รายละเอียดดังภาพประกอบ 2.4

ตัวแปรอิสระ ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพประกอบ 2.4 กรอบแนวความคิด